

ADEDE ARCHEOLOGISCH RAPPORT 80

Archeologienota Ringlaan 24 te Kuurne (West-Vlaanderen).

Colofon

Uitgever	ADEDE bvba
Jaar van uitgave	2016
Plaats van uitgave	Gent
Redactie	Cattrysse A., Heyndrickx M., Janssens D., Van Den Berghe K. & Pieters H.
ISSN	2033-6810

*Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt
door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook,
zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van ADEDE bvba.*

Inhoudsopgave

1	Administratieve fiche	- 4 -
2	Bureauonderzoek	- 7 -
2.1	Archeologische voorkennis	- 7 -
2.2	Doel van het onderzoek	- 7 -
2.3	Huidige situatie projectgebied	- 8 -
2.4	Beschrijving geplande werken.....	- 8 -
2.5	Randvoorwaarden	- 8 -
2.6	Werkwijze	- 8 -
3	Assessmentrapport.....	- 10 -
3.1	Landschappelijke situering van het onderzoeksgebied.....	- 10 -
3.2	Geo(morfo)logische en bodemkundige situering van het onderzoeksgebied	- 16 -
3.2.1	Tertiair geologisch	- 16 -
3.2.2	Quartair geologisch	- 17 -
3.2.3	Bodem	- 21 -
3.3	Historische situering van het onderzoeksgebied	- 24 -
3.3.1	Algemene historische situering	- 24 -
3.3.2	Historisch kaartmateriaal	- 28 -
3.4	Archeologische situering van het projectgebied.....	- 39 -
3.4.1	CAI locatie 74716.....	- 40 -
3.4.2	CAI locatie 74968.....	- 40 -
3.4.3	CAI locatie 74967.....	- 40 -
3.4.4	CAI locatie 74969.....	- 41 -
3.4.5	CAI locatie 74966.....	- 41 -
3.4.6	CAI locatie 74717.....	- 41 -
3.4.7	CAI locatie 74718.....	- 41 -
3.4.8	CAI locatie 74973.....	- 41 -
3.4.9	CAI locatie 74965.....	- 41 -
3.4.10	CAI locatie 74964.....	- 42 -
3.5	Besluit.....	- 42 -
3.6	Besluit breed publiek.....	- 44 -
4	Bibliografie.....	- 46 -
5	Lijst van plannen.....	- 48 -
6	Lijst van figuren	- 49 -

1 Administratieve fiche

Projectcode	2016I115
Site	Kuurne – Ringlaan 24
Projectsigle ADEDE	KUU - RIN
Ligging	Ringlaan 24 8520 Kuurne
Bounding Box	Punt 1 (NO): X: 72014,235m Y: 171817,143m Punt 2 (ZW): X: 71750,875m Y: 171670,555m
Topografische kaart	Zie plannr. 1 (onderaan paragraaf)
Kadaster	Kuurne Afd. 1, Sectie A 480k & 480m Zie plannr. 3 (onderaan paragraaf)
Soort onderzoek	Bureauonderzoek, Archeologienota zonder ingreep in de bodem
Opdrachtgever	FW&B Architectenbureau bvba Hector Henneaulaan 103, 1930 Zaventem
Aard van de vervolgwerven	Afbraak en herstructurering bestaande gebouwen
Uitvoerder	ADEDE bvba
Erkenningsnummer ADEDE bvba	2015/00058
Erkend archeoloog	Bart De Smaele 2015/00070
Tijdelijke bewaarplaats archief	ADEDE bvba
Bibliografische referentie	Cattrysse A., Heyndrickx M., JANSSENS D., Pieters H. & Van Den Berghe K., 2016, Archeologienota Ringlaan 24 te Kuurne (Prov. West-Vlaanderen), ADEDE Archeologische Rapport 80, Gent.
Grootte projectgebied	17 387m ²
Periode uitvoering	Oktober 2016
Thermen thesaurus Onroerend Erfgoed	Bureauonderzoek, archeologienota

Verstoorde zones	Zie plannr. 26 (onderaan paragraaf)
------------------	-------------------------------------

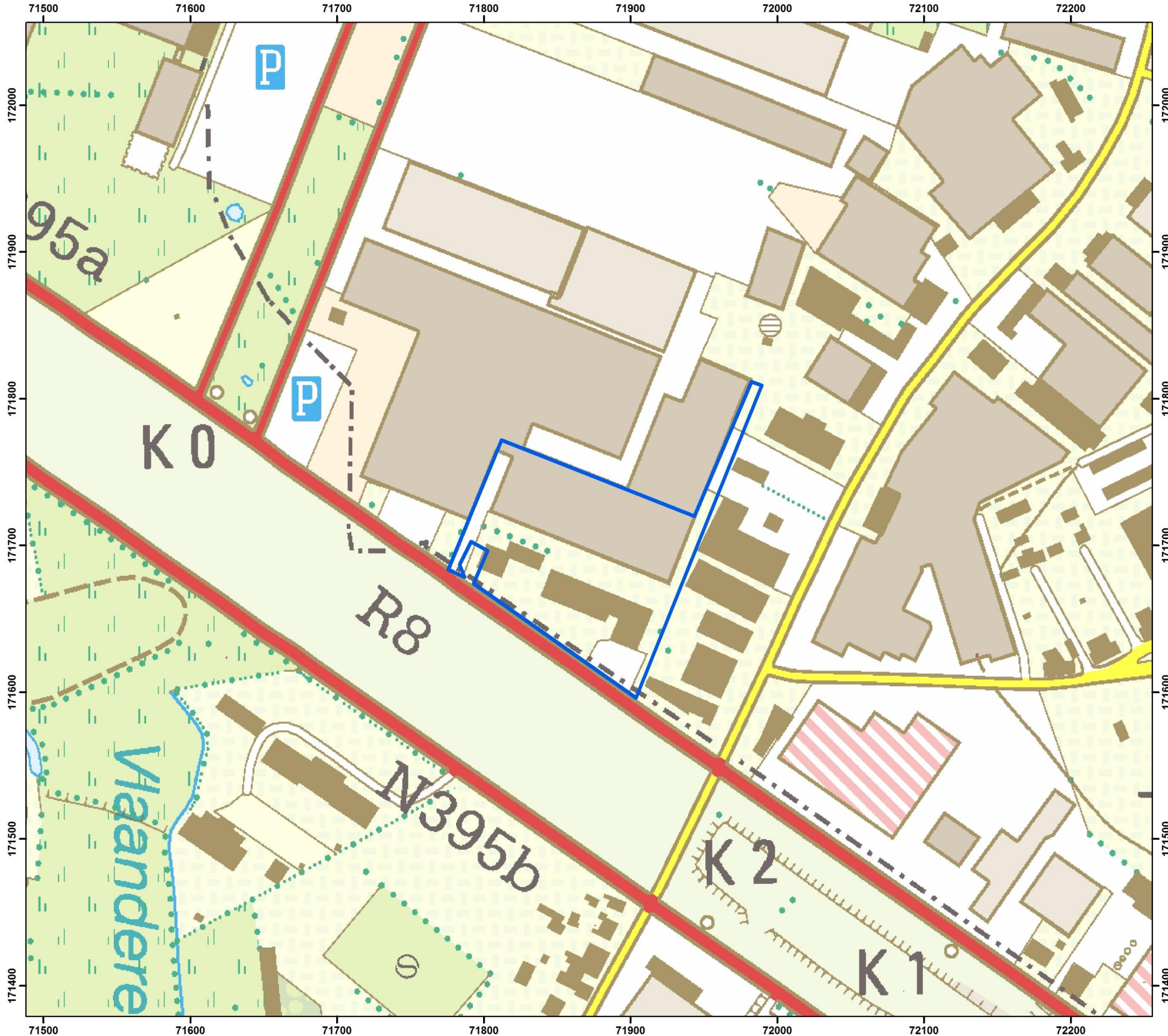
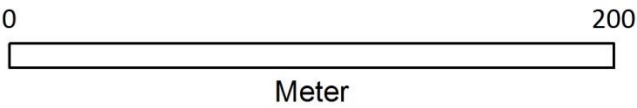
KUURNE - RINGLAAN 24

Plannr. 1. Onderzoeksgebied op topografische kaart.

2016I115
Digitaal aangemaakt 22/09/2016
1:2 500 © NGI

Legende

Projectgebied

KUURNE - RINGLAAN 24

Plannr. 2. Onderzoeksgebied op orthofoto, zomer 2012.

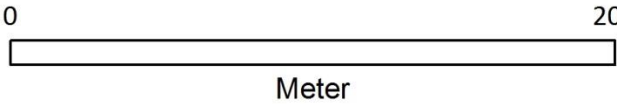
2016I115

Digitaal aangemaakt 22/09/2016

1:2 500 © AGIV

Legende

 Projectgebied

ADEDE
SEARCH & RECOVERY

KUURNE - RINGLAAN 24

Plannr. 3. Onderzoeksgebied op kadasterkaart.

2016I115

Digitaal aangemaakt 22/09/2016

1:2 500 © AGIV

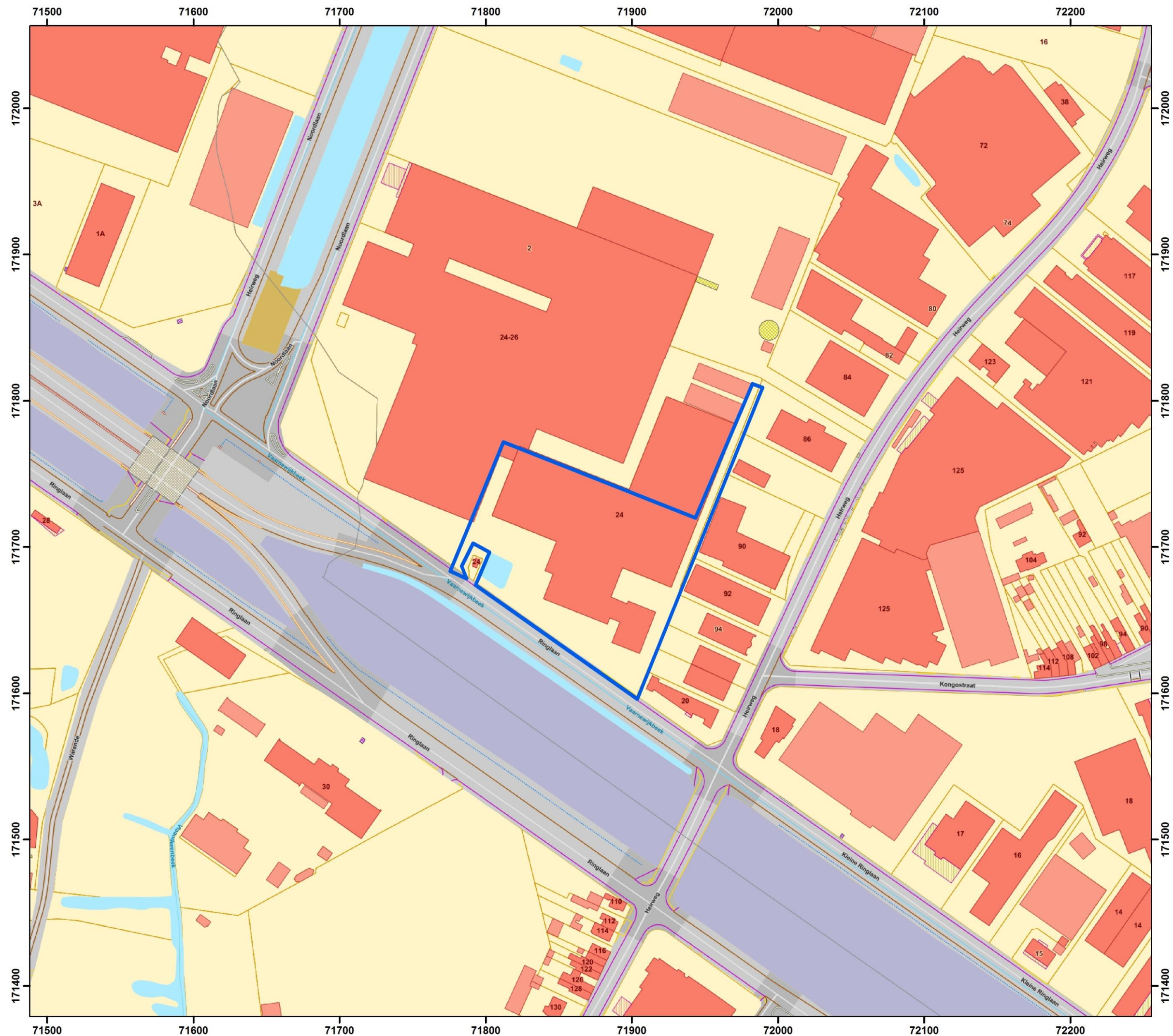
Legende

Projectgebied

0 200
Meter

KUURNE - RINGLAAN 24

Plannr. 26
Verstoorde zones op kadasterkaart.

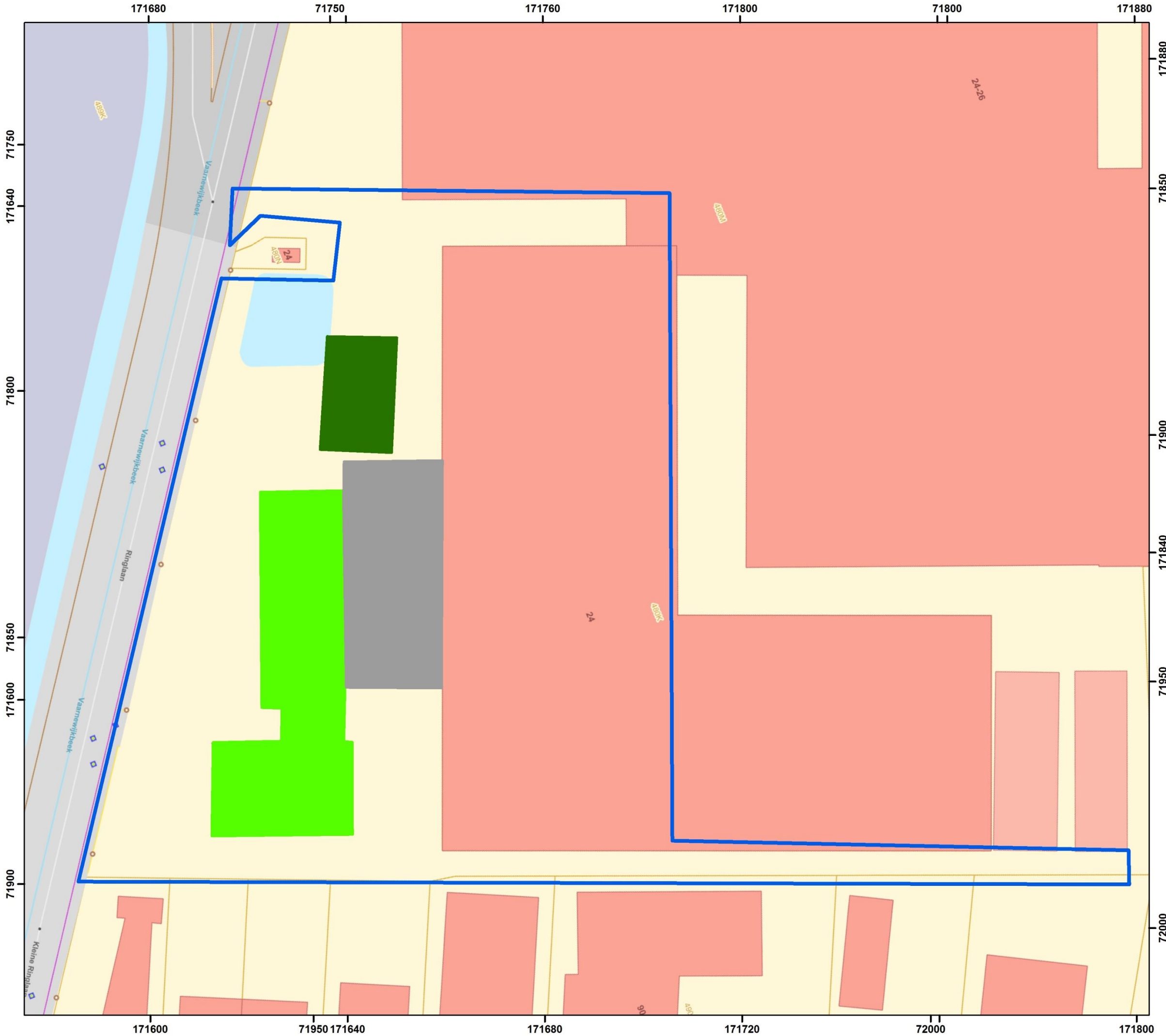
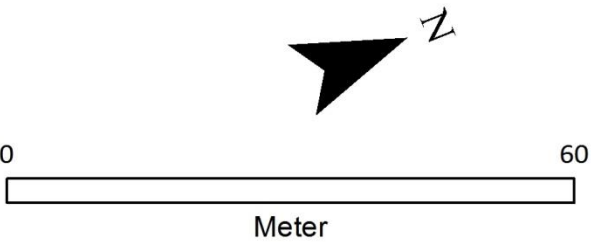
2016I115

Digitaal aangemaakt 26/09/2016

1:800 ©AGIV

Legende

- Projectgebied
- Afbraak
- Bestaand gebouw
- Oude afbraak

2 Bureauonderzoek

2.1 Archeologische voorkennis

Binnen het projectgebied werd nog geen voorgaand archeologisch onderzoek uitgevoerd, er zijn echter wel enkele CAI (Centraal Archeologische Inventaris) meldingen in de onmiddellijke omgeving van het projectgebied. Deze zullen uitgebreid besproken worden in §2.4. *Archeologische situering van het onderzoeksgebied*.

2.2 Doel van het onderzoek

De archeologienota voor het onderzoeksgebied langs de Ringlaan te Kuurne wordt opgemaakt naar aanleiding van een geplande stedenbouwkundige vergunningsaanvraag, waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 1000m² of meer beslaat en de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft 3000m² of meer beslaat. De initiatiefnemer is hierdoor verplicht een bekrachtigde archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag.

Deze archeologische nota heeft tot doel om, door middel van de bestaande archeologische, geografische, geologische en historische bronnen, de mogelijkheid tot het aantreffen van archeologisch waardevolle sites binnen het projectgebied te onderzoeken. Aan de hand van de verzamelde informatie wordt vervolgens een programma van maatregelen opgesteld met het doel de archeologische kennis te bewaren voor de volgende generaties.

Volgende onderzoeksvragen worden in deze archeologienota behandeld:

- Welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologisch potentieel van het onderzoeksgebied?
- Zijn er archeologische sites met relevante cultuurhistorische waarde gekend binnen of in de omgeving van het onderzoeksgebied?
- Hoe evolueerde het historisch landgebruik van het onderzoeksgebied?
- Hoe evolueerde de historische bebouwing van het onderzoeksgebied?
- Wat is de potentiële impact van de geplande werken op het cultuurhistorisch en archeologisch erfgoed?
- Geven de geraadpleegde bronnen een voldoende info? Indien niet, is er een vervolgonderzoek nodig en welke onderzoeksmethoden zijn het meest wenselijk?

2.3 Huidige situatie projectgebied

Het projectgebied ligt aan de Ringlaan in Kuurne (Provincie West-Vlaanderen) en wordt omringd door andere bedrijven. Het gebied omvat vier gebouwen, drie kleinere gebouwen aan de straatkant in het zuidelijk deel van het projectgebied en een groter gebouw achter in het noordelijk deel van het projectgebied. Ten oosten van de gebouwen loopt een smal graspaadje en tussen de gebouwen bevinden zich taxusstruiken. Net ten noorden van de Ringlaan ligt een grasveld met een vlaggenrij en een kleine parking ten oosten daarvan. Voor een inplantingsplan en doorsneden wordt verwezen naar Plannr. 4 (cf. infra) zoals aangeleverd door de opdrachtgever.

2.4 Beschrijving geplande werken

In het noordwestelijke gedeelte van het projectgebied zal een beperkt deel van het grote gebouw worden afgebroken. Het betreft een aanpalend gedeelte van de achterliggende structuren. Voorts zullen ook de twee voorste gebouwen volledig worden afgebroken. De rest van de structuren wordt geherstructureerd waarbij de bestaande structuren in de mate van mogelijkheid bewaard worden, zo zal het overblijvende gebouw vooraan een open atrium in het dak krijgen en verhoogd worden tot 11,60m. De vlaggenrij zal verdwijnen en het grasveld en de parking worden heraangelegd zodat er een grotere parkeerplaats ontstaat. Ook worden nieuwe voetgangerspaden aangelegd met waterdoorlatende klinkers om alle structuren met elkaar te verbinden. Het paadje aan de oostelijke rand van het onderzoeksgebied wordt vervangen door een bomenrij. In het zuidwesten van het projectgebied komt een ondergronds opvangbekken voor regenwater.

Voor een inplantingsplan en doorsneden wordt verwezen naar Plannr. 4 (cf. infra) zoals aangeleverd door de opdrachtgever en Plannr. 25.

2.5 Randvoorwaarden

Niet van toepassing.

2.6 Werkwijze

Dit bureauonderzoek heeft tot doel de aanwezigheid en de bewaringstoestand van de archeologische resten binnen het projectgebied in te schatten, alsook de impact van de geplande werken op het aanwezige archeologische erfgoed. Op basis van de verworven kennis kunnen concrete aanbevelingen

geformuleerd worden voor een eventuele verdere prospectie-/opgravingsstrategie. De archeologische verwachting van het projectgebied wordt gebaseerd op gekende geologische, landschappelijke, archeologische, historische en geografische bronnen. Hiervoor wordt beroep gedaan op gekende literatuur, de Centraal Archeologische Inventaris (CAI), het Geoportaal van Onroerend Erfgoed en de Databank Ondergrond Vlaanderen. Dit alles wordt vervolgens samengelegd met topografische kaarten, recente luchtfoto's, kadasterkaarten en plannen van de gekende/geplande toestand.

Overzicht geconsulteerde kaarten:

- Onderzoeksgebied:
 - Plan huidige toestand
 - Inplantingsplan geplande toestand
- Geografische/geo (morfo)logische en bodemkundige situering:
 - Topografische kaart
 - Kadasterkaart
 - Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen
 - Tertiair geologische kaart
 - Quartair Geologische kaart
 - Potentiële bodemerosiekaart
 - Erosiegevoeligheidskaart per gemeente
 - Bodemgebruikskaart
 - Digitaal terreinmodel regio Gent
- Historische situering:
 - Fricx kaarten, 1712
 - Militaire kaart van Ferraris, 1777
 - Atlas der Buurtwegen, 1841
 - Vandermaelen kaarten, 1846-1854
 - Popp kaarten, 1842-1879
 - Britse 'Trench maps' 1918
 - Luchtfoto's
- Archeologische situering:
 - Geoportaal Centraal Archeologische Inventaris

KUURNE - RINGLAAN 24

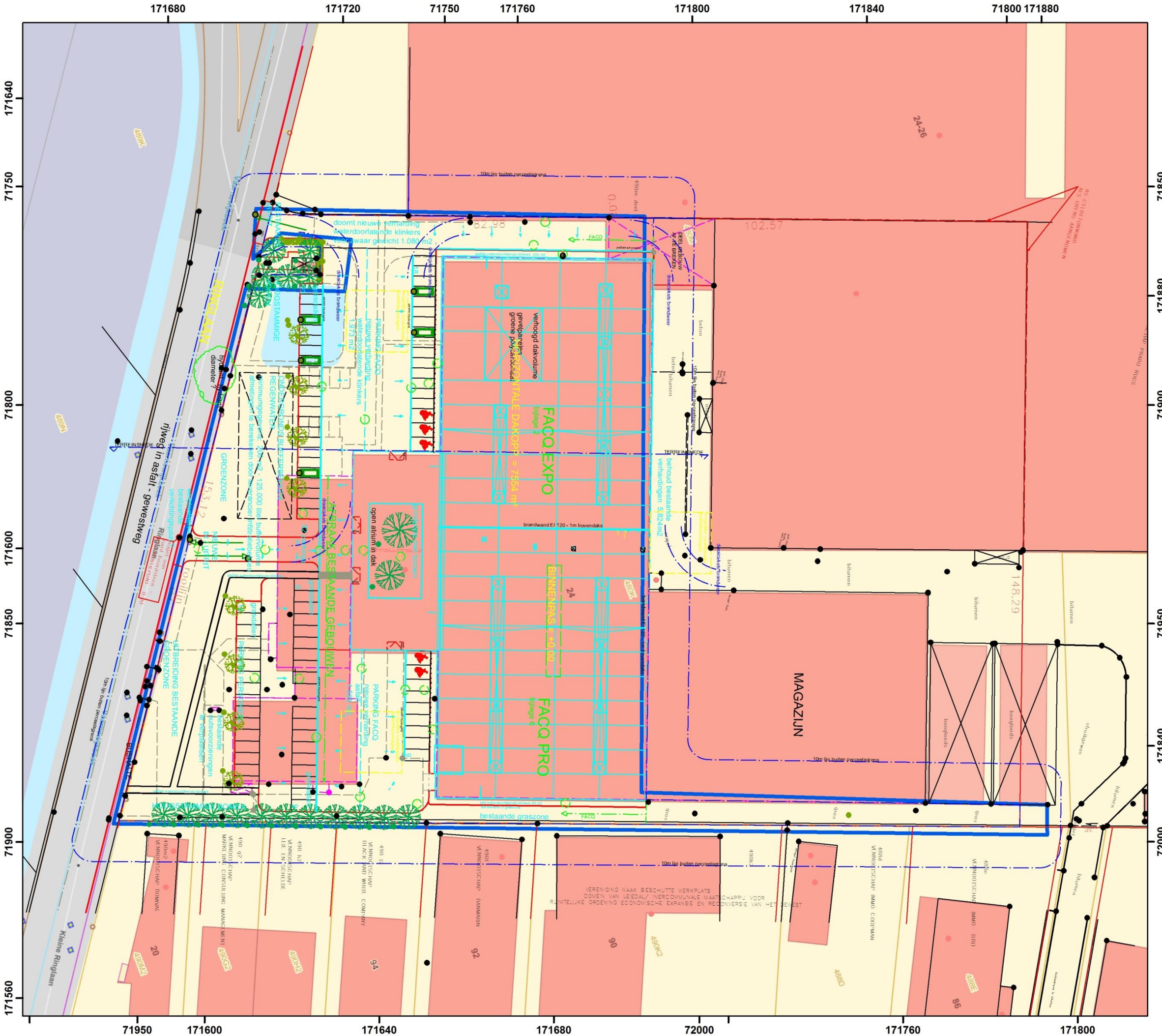
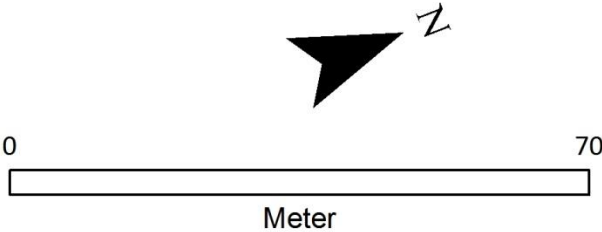
Plannr. 25
Ontworpen toestand op kadasterkaart.

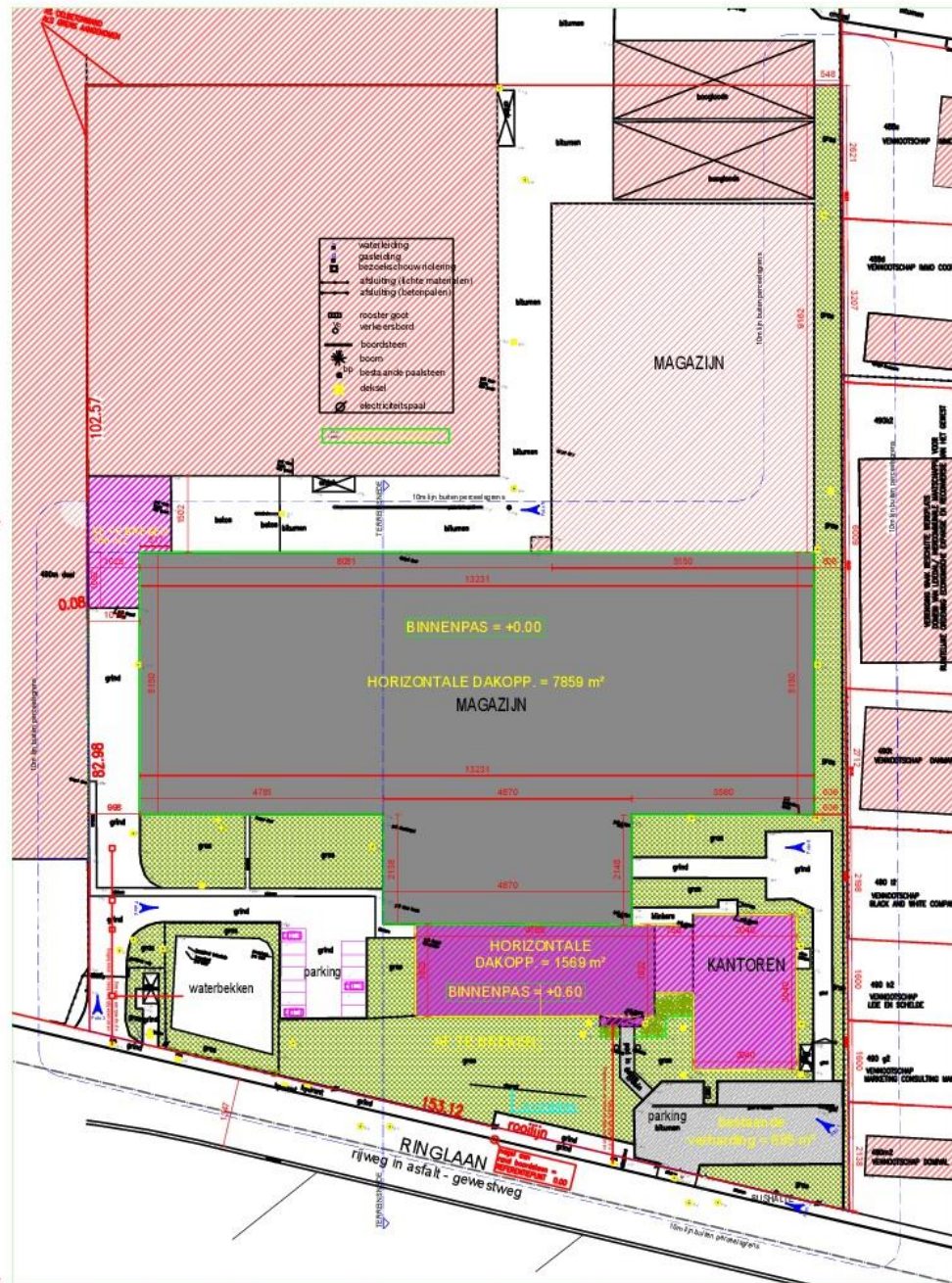
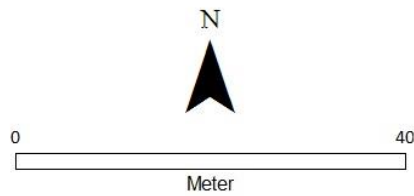
20161115
Digitaal aangemaakt 26/09/2016

©AGIV 1:900
©FW&B Architectenbureau bvba

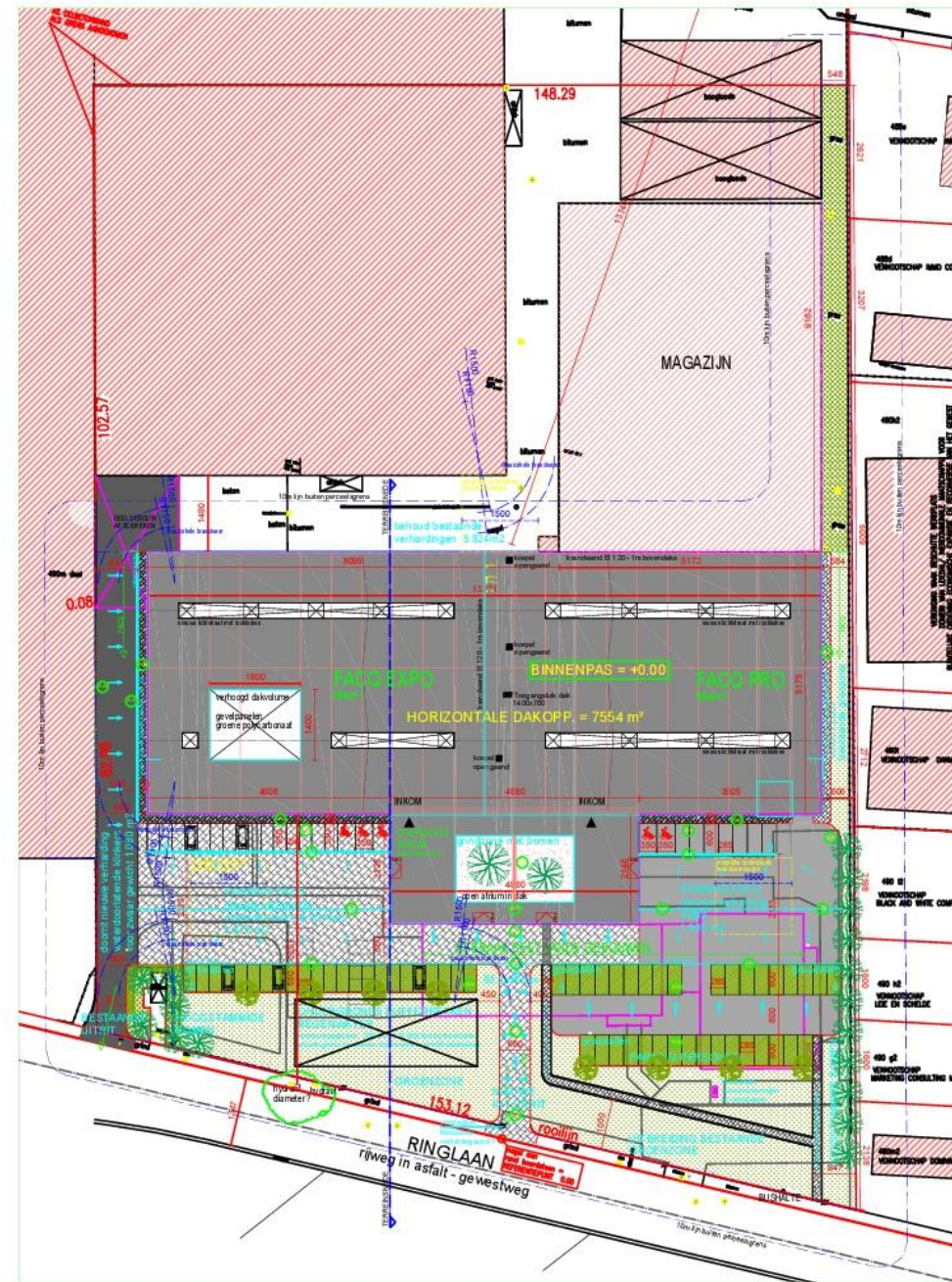
Legende

 Projectgebied

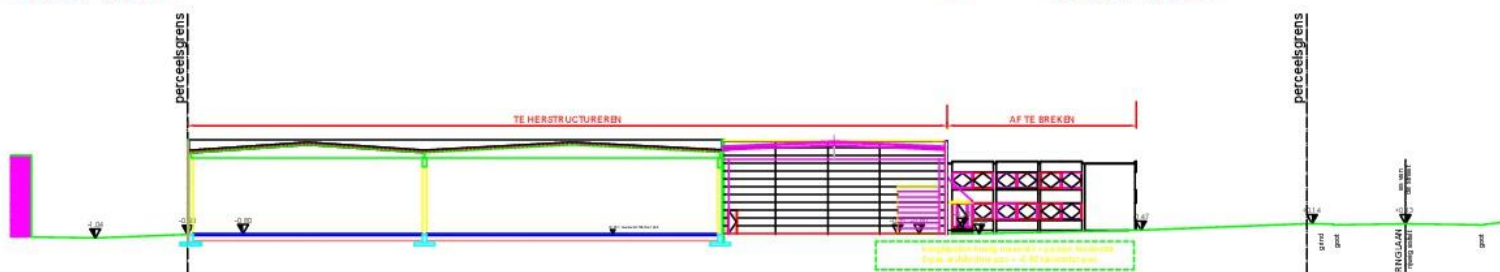

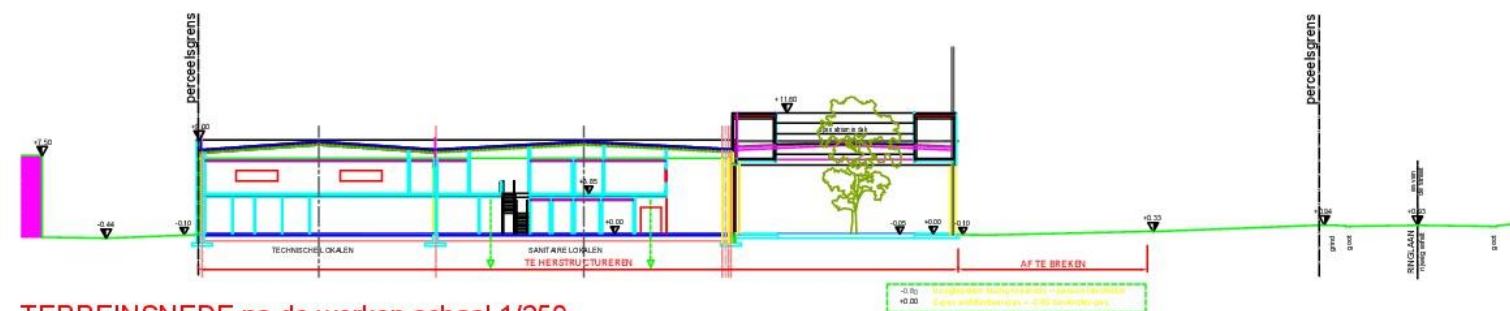
INPLANTINGSPLAN BESTAANDE TOESTAND
schaal 1/500

INPLANTINGSPLAN AANGEVRAAGDE TOESTAND
schaal 1/500

TERREINSNEDE voor de werken schaal 1/250

TERREINSNEDE na de werken schaal 1/250

SITUERING BOUWPLAATS

VASIDossiersFRANSMAN Jean-HenriFACQ - Kortrijk - Kuurne - JH-F

LIGGINGSPLAN
schaal 1/20 000

OMGEVINGSPLAN
schaal 1/1 500

*Alle nutsleidingen zijn aanwezig - worden aangepast.
*Er worden bomen geroid.
*Er worden gebouwen gesloopt.
*Het bestaande terreinprofiel wordt licht gewijzigd
*Het maaiveld vertoont geen opmerkelijke hoogteverschillen.

HERSTRUCTURERING VAN OUDE
PRODUCTIEGEBOUWEN + KANTOREN TOT
GROOTHANDEL SANITAIR - VERWARMING
voor FACQ NV 16.0407

liggings-, omgevings- & inplantingsplan
bestaande + nieuwe toestand, terreinsneden 19

03/08/2016 DVD/JP/SH diverse

1ste afd., sectie A, nrs. 480 k+m, lot 1a + 1b

FACQ NV
vert. door Dhr. D. Vanden Doel
Ringlaan 24
8520 KUURNE

FACQ NV
vert. door Dhr. D. Vanden Doel
Rue du couloir 20
1020 Brussel

Jean-Henri Fransman
H. Henneaulaan 144 b5
1930 Zaventem

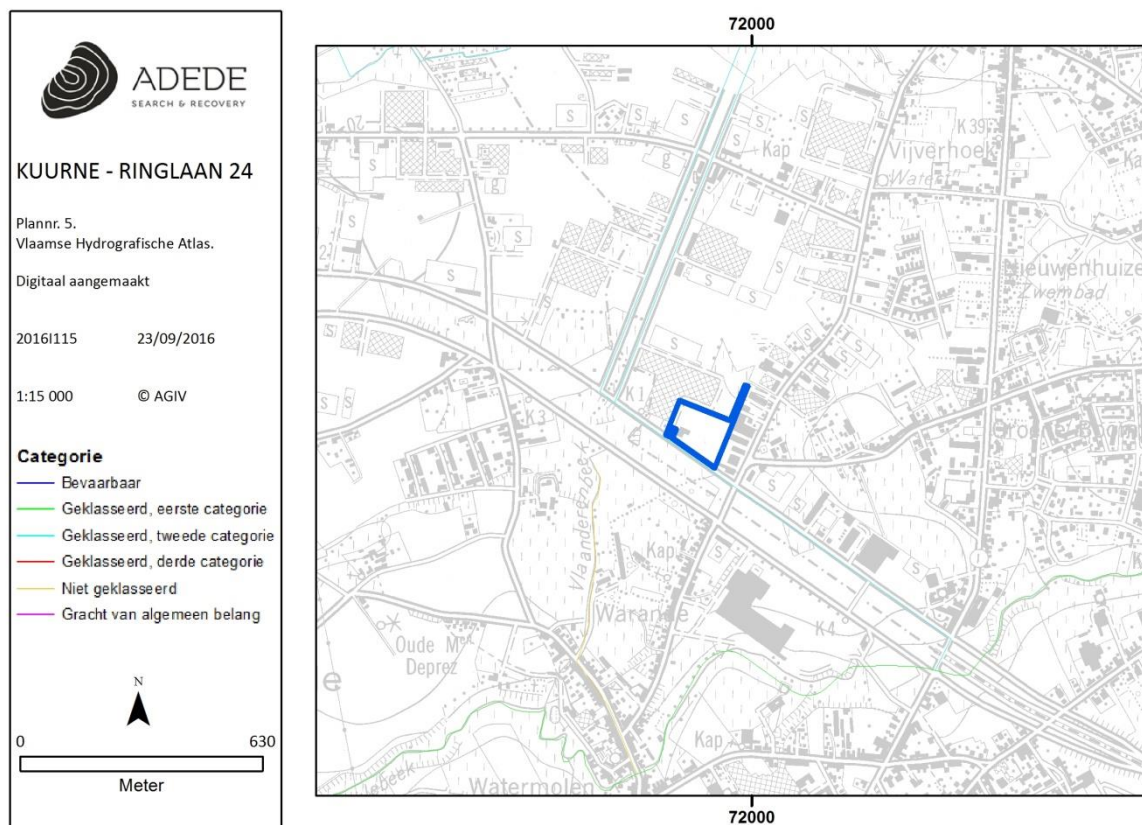
FW&B
B.V.B.A. ARCHITECTENBUREAU
JEAN-HENRI FRANSMAN

H.Henneaulaan 144 b5 1930 Zaventem
fwb@fwb.be 02/720.48.12

3 Assessmentrapport

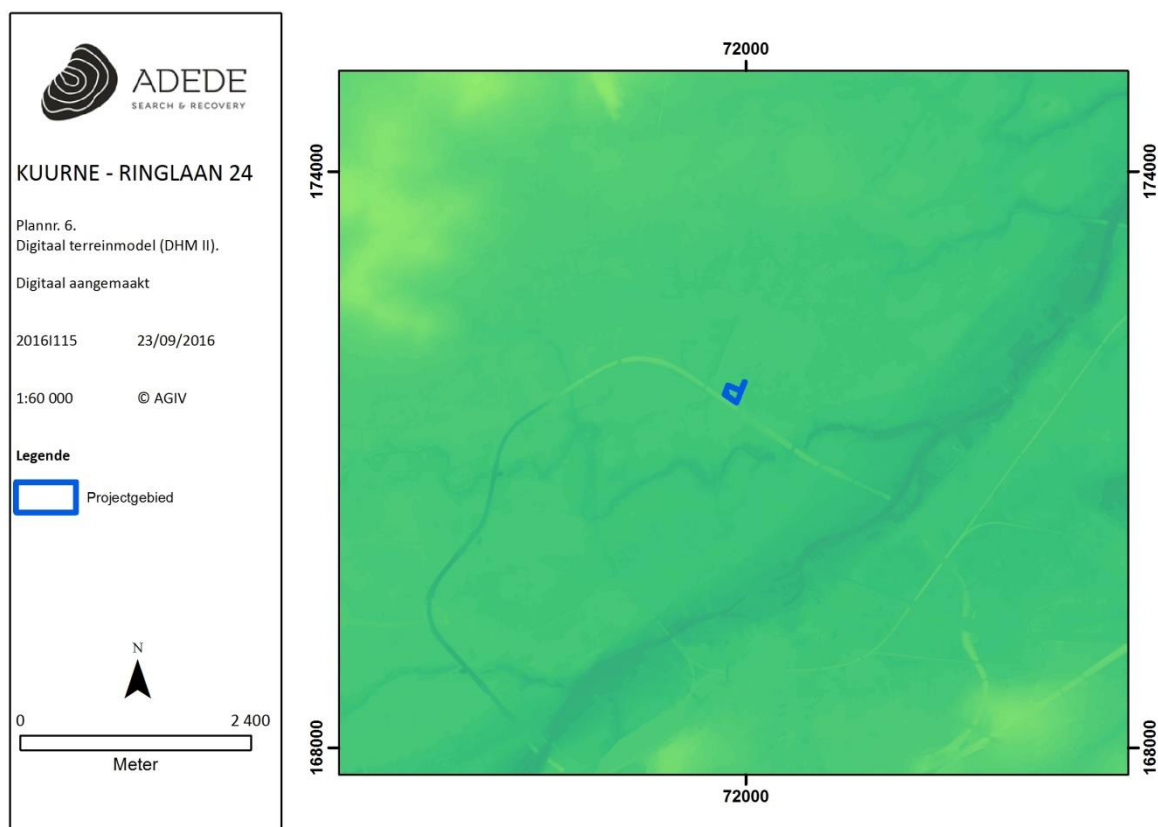
3.1 Landschappelijke situering van het onderzoeksgebied

Het onderzoeksgebied bevindt zich in het Leiebekken, deelbekken Heulebeke. Het gebied is gelegen op een TAW-hoogte van ca. 19 meter. Ten zuiden van het onderzoeksgebied ligt de Heulebeke op een hoogte van 11 meter TAW.

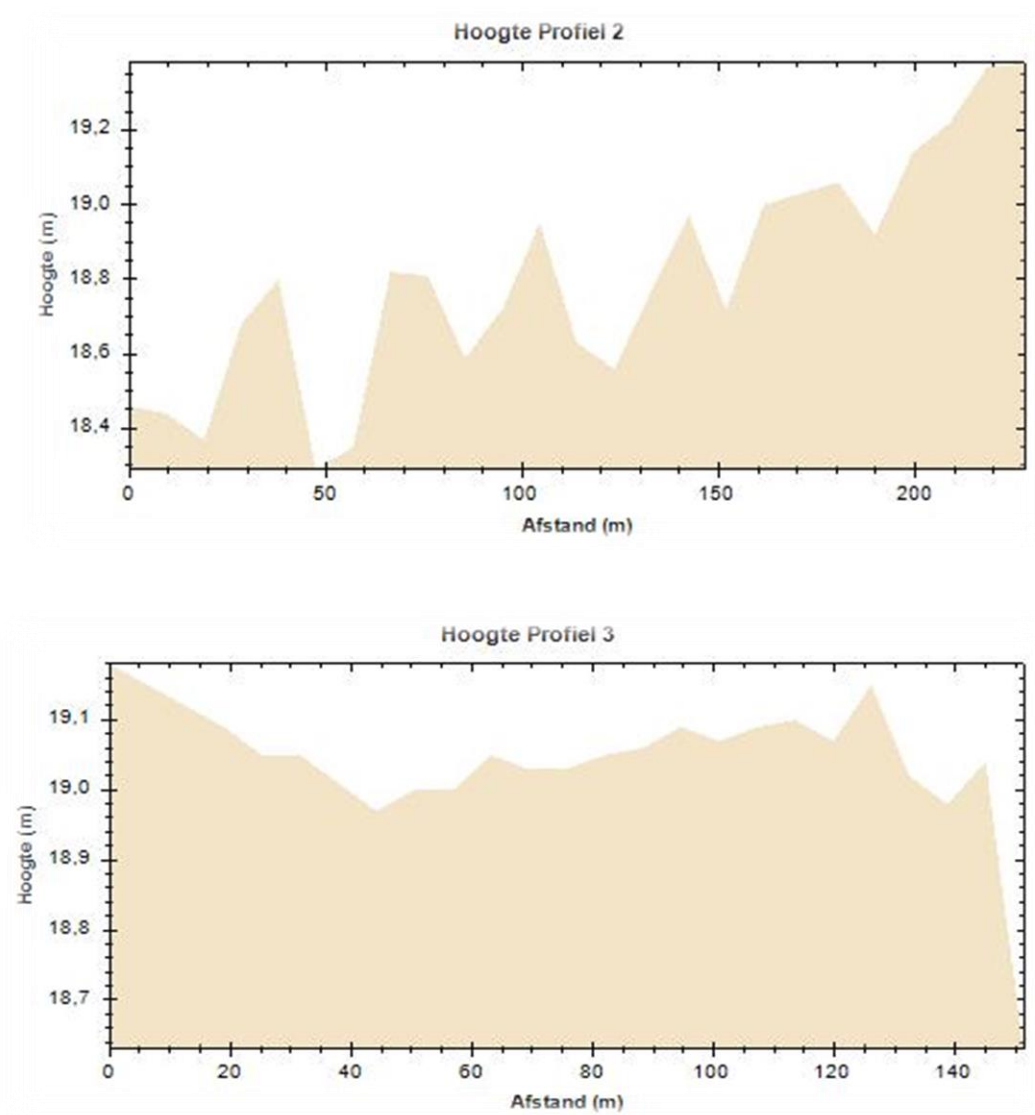

Figuur 1. Het onderzoeksgebied (blauwe polygoon) weergegeven op de Vlaamse Hydrografische Atlas.

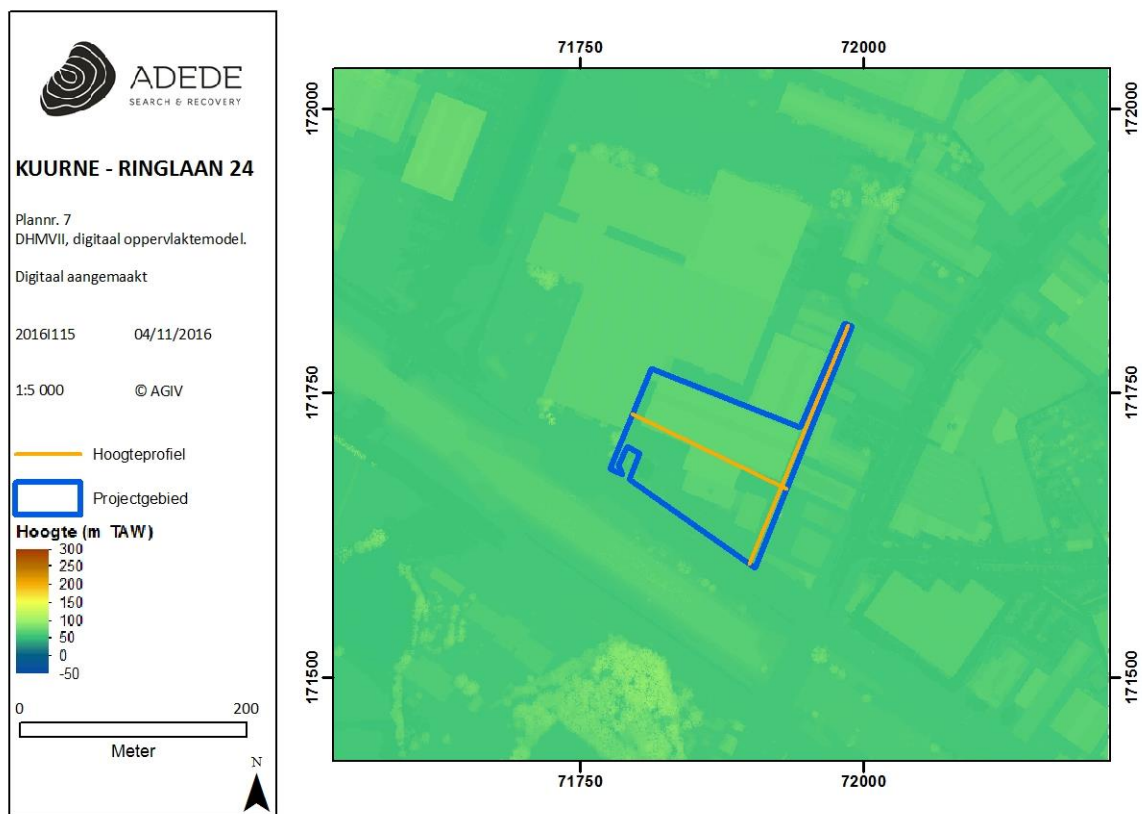
Op onderstaande figuur is ook duidelijk de loop van de Heulebeek te herkennen ten zuiden van het projectgebied, alsook de monding van de Heulebeek in de Leie in het oosten van het projectgebied. Andere waterlopen in de omgeving van het projectgebied zijn de Vaarnewijkbeek en de Vlaanderenbeek ten zuidwesten.

Figuur 2. Het onderzoeksgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen II, digitaal terreinmodel 1m.

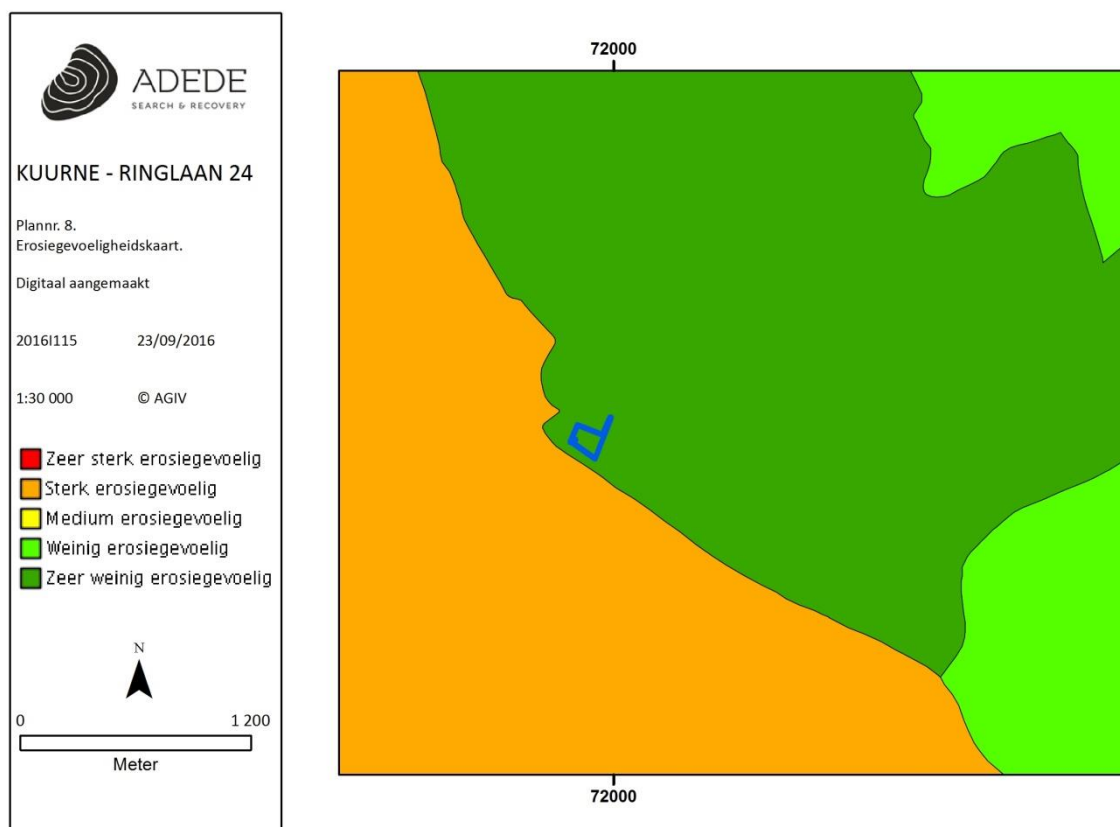

Figuur 3. Hoogteprofielen respectievelijk noord-zuid en west-oost.

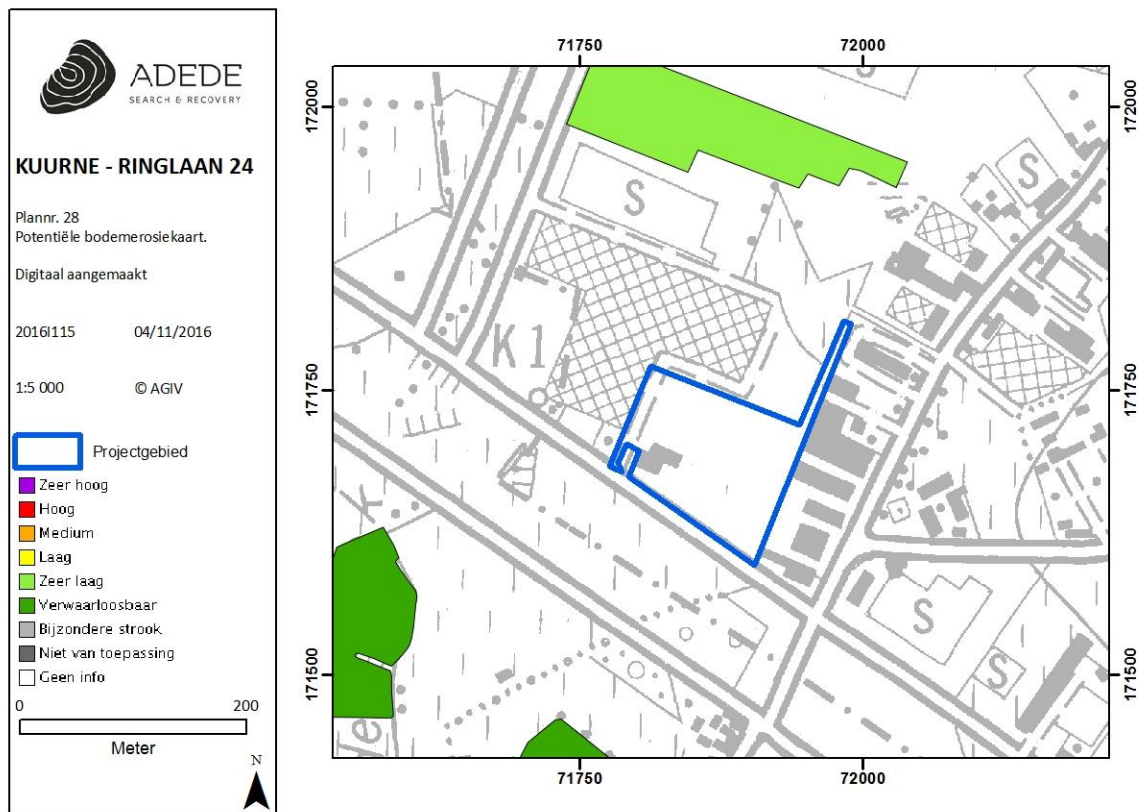

Figuur 4. Het onderzoeksgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen II, digitaal terreinmodel 1m (detail)

Ondanks de hellingsgraad ligt het onderzoeksgebied in een gemeente geclassificeerd als 'zeer weinig erosie'. De aanpalende gemeente ten zuidwesten staat echter geregistreerd als sterk erosiegevoelig. Desondanks deze classificatie zijn alle beschikbare percelen waarvan erosiedata beschikbaar zijn in de nabijheid van het onderzoeksgebied geclassificeerd als weinig - of zelfs zeer weinig erosiegevoelig. Het projectgebied staat niet gekarteerd op de bodemerosiekaart, maar omgevende percelen worden omschreven als verwaarloosbaar tot zeer laag. Beide bronnen leiden tot de conclusie dat er weinig gevaar is dat de bodemopbouw door natuurlijke processen zal eroderen.

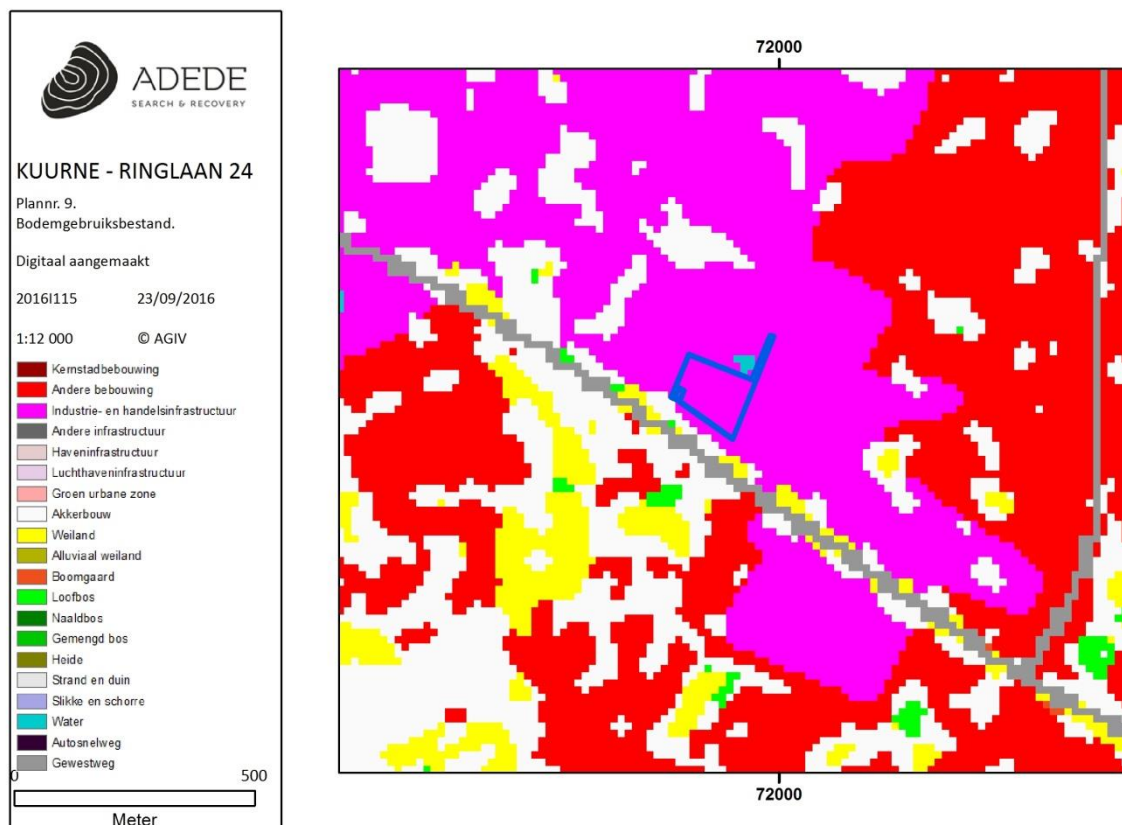
Figuur 5. Situering van het projectgebied op de erosiegevoeligheidskaart van de Vlaamse Gemeenten.

Figuur 6. Situering van het projectgebied op de bodemerosiekaart.

Bodemgebruiksbestand 2001

Het bodemgebruiksbestand 2001 is zeer grootschalig en geeft een bovendien een zeer globale omschrijving van het bodemgebruik in het plangebied. Aangezien bekend is wat het bodemgebruik is, levert de informatie van het bodemgebruiksbestand geen aanvullende relevante kennis op ten aanzien van het plangebied. Het onderzoeksgebied bevindt zich in een stedelijk gebied en staat geklasseerd als een zone met industrie- en handelsinfrastructuur.

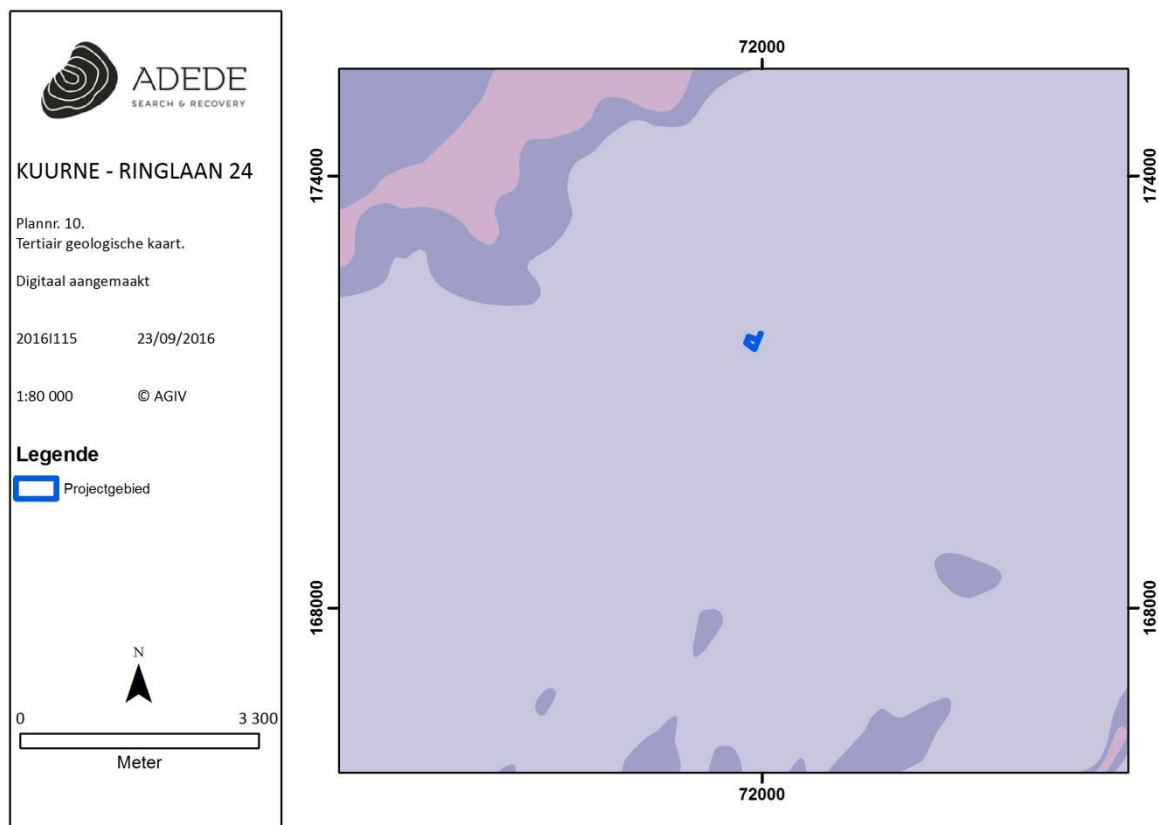
Figuur 7. Situering van het projectgebied op de kaart van het bodemgebruik, opname 2001.

3.2 Geo(morfo)logische en bodemkundige situering van het onderzoeksgebied

3.2.1 Tertiair geologisch

Het tertiair dateert tussen 65 miljoen jaar geleden en 1,6 miljoen jaar. Het tertiair kan worden onderverdeeld in het paleoceen, eoceen, oligoceen, mioceen, en het plioceen. Tijdens bijna het volledige tertiair, met enkel onderbrekingen in het mioceen, werden gesteenten afgezet in België. De afzettingen die tijdens deze periode werden gevormd vormt het substraat van Vlaanderen¹.

¹ Gullenops F. & Broothaers L. (1996) Overzicht van de geologie van Vlaanderen. Brussel: Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap.

Figuur 8. Het projectgebied weergegeven op de tertiair geologische kaart.

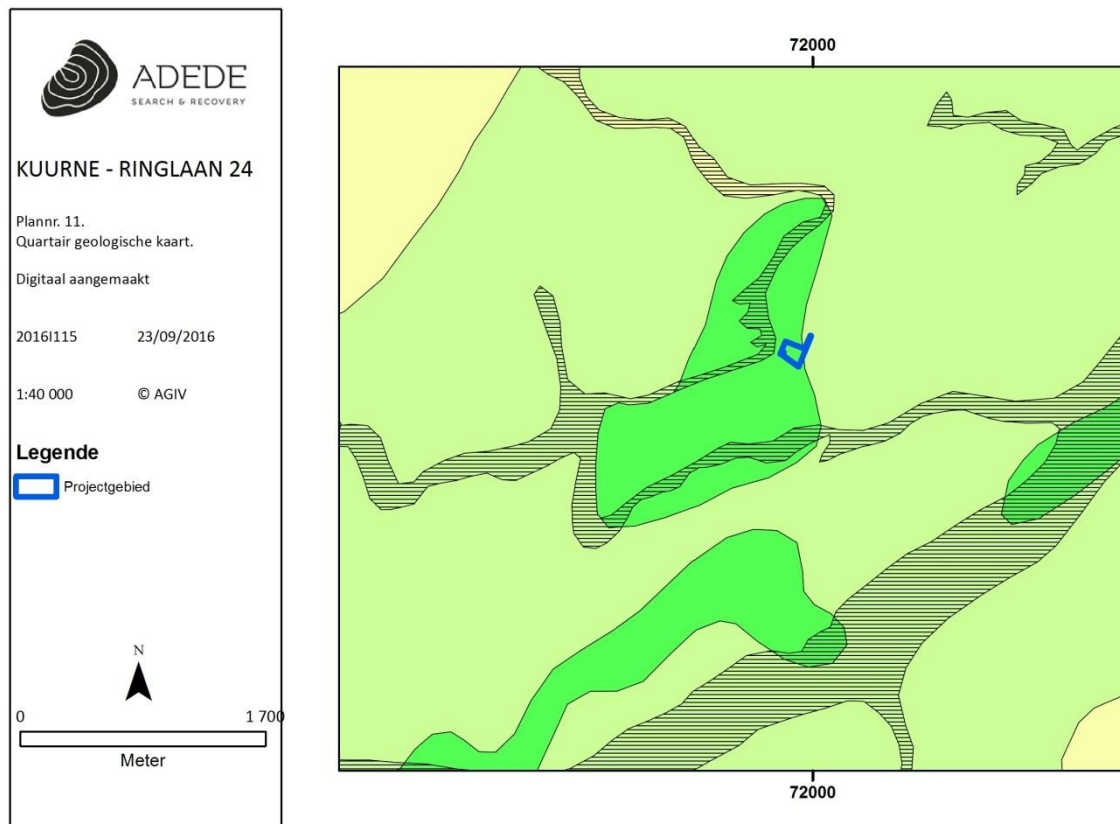
Het projectgebied is gelegen op het lid van Moen. Het lid van Moen is onderdeel van de formatie van Kortrijk, een mariene kleiige afzetting met weinig macrofossielen opgebouwd uit 4 leden: het lid van Aalbeke, Saint-Maur, Mont-Heribu, en Moen. Het lid van Moen is een heterogeen, voornamelijk siltige tot zandige afzetting met Nummulites Planulatus. Er komen echter ook homogene kleilagen voor in de afzetting. De volledige afzetting heeft een dikte van +/- 45 meter².

3.2.2 Quartair geologisch

Het quartair begon zo'n 1.7 miljoen jaar geleden en kan worden onderverdeeld in het pleistoceen en het holoceen. Door het vormen van bergen, ijskappen op Antarctica, en het in het algemeen verhogen van de continenten koelde de aarde af. Dit leidde tot klimaatschommelingen. In België kon het jaargemiddelde soms met 15 graden dalen. Er ontstond een cyclisch klimaat waar glacialen en

² De Geyter G. (ed.) (1999) Toelichtingen bij de geologische kaart van België – Vlaams Gewest: Kaartblad 29, Kortrijk 1:50.000. Brussel: Geologische Dienst.

interglacialen elkaar afwisselden. Het laatste glaciaal dateert van zo'n 10.000 jaar geleden waardoor we ons nu in een interglaciaal, genaamd het holoceen, bevinden³.

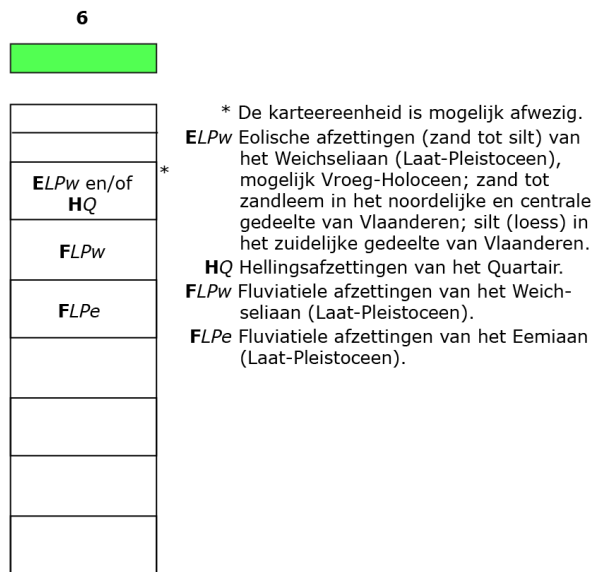

Figuur 9. Quartair geologische kaart met het projectgebied aangegeven als gele pin.

Het onderzoeksgebied bevindt zich op de kruising van de lithofacies type 3 en type 6. Beide types bestaan uit pleistocene sequenties zonder holocene of tardiglaciale afzettingen. De type 6 bodem beslaat het westen van het onderzoeksgebied en bestaat uit de volgende sequentie (boven naar onder), waarbij de bovenste laag niet altijd aanwezig is:

- ELPw: eolische afzettingen uit het Weichseliaan (zand – silt) of HQ: hellingsafzettingen uit het quartair.
- FLPw: Fluvatiele afzettingen uit het Weichseliaan.
- ELPe: Fluvatiele afzettingen uit het Emiaan.

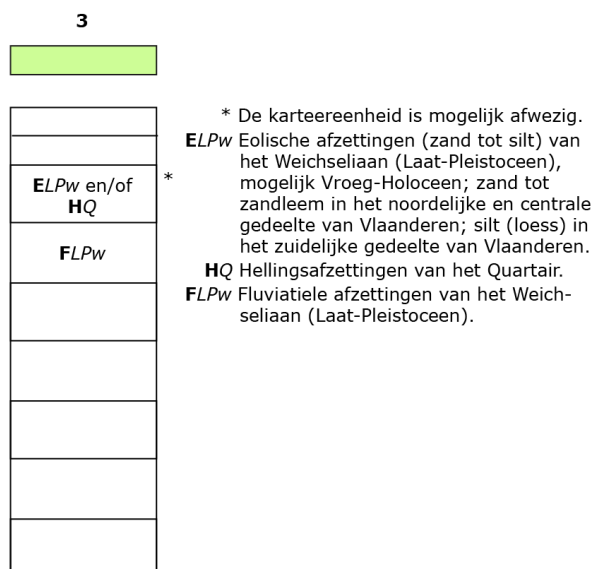
³ Gullenops F. & Broothaers L. (1996) Overzicht van de geologie van Vlaanderen. Brussel: Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap.

Figuur 10. Quartaire lithofacies type 6.

De type 3 bodem beslaat voornamelijk het oosten van het onderzoeksgebied en bestaat uit de volgende sequentie (boven naar onder), waarbij de bovenste laag niet altijd aanwezig is:

- ELPw: eolische afzettingen uit het Weichseliaan (zand – silt) of HQ: hellingsafzettingen uit het quartair.
- FLPw: Fluviale afzettingen uit het Weichseliaan.

Figuur 11. Quartaire lithofacies type 3.

Een sondering (GEO-87/093-S1) uitgevoerd in de nabijheid van het onderzoeksgebied geeft aan dat de quartaire afzettingen bovenop het lid van Moen ten zuidwesten van het projectgebied een dikte van ca. 28 meter bedragen⁴. Ten zuidoosten bedraagt de dikte ca. 21m (sondering GEO-87/007-S11)⁵.

De pleistocene eolische afzettingen zijn de oppervlakteafzettingen bij uitstek. De textuur van de pleistocene eolische afzettingen varieert van zandig tot lemig. Het onderzoeksgebied ligt in het zandloessgebied dat aan het oppervlak grotendeels uit (lichte) zandleemgronden bestaat. De term 'zandloess' duidt op de complexe opbouw van de windafzettingen. Deze zijn immers samengesteld uit een combinatie van zand- en leemlagen met variërende dikte. De holocene eolische afzettingen zijn beperkt tot zandige verstuvingslagen die geen duidelijke morfologische betekenis hebben door hun geringe dikte⁶. De holocene en tardiglaciale fluviale afzettingen zijn aanwezig in de valleien van de Leie en de Schelde en in de beekvalleien. In meerdere beekvalleien worden de fluviale sedimenten bedekt door een dun pakketje van colluviale afzettingen. De dikte van fluviale afzettingen schommelt van enkele tientallen cm tot 8m en meer. De samenstelling van de alluvia van de Leie en de Schelde kan men van onder naar boven als volgt onderscheiden:

- Het geulfacies (G): lemig materiaal is dominant en de basis is doorgaans sterk zandig met enkele grindelementen. Allochtoon plantendetritus kan over de volledige dikte van de facies voorkomen.
- Het organische facies (O) met een dominantie van organisch materiaal waarin het percentage klastisch materiaal fluctueert. Het klastisch materiaal is hier overwegend kleiig.
- Het kalktuffacies (T) dat bestaat uit calciumcarbonaat waarvan de grootte van de partikels sterk varieert. Enerzijds zijn er de kalkgyttja waarin de concreties quasi niet van elkaar te onderscheiden zijn en anderzijds is er de grindachtige concentratie van concreties waarvan de diameter kan oplopen tot 3 cm.
- Het fluviaal kleifacies (Fc) waarin het kleiig materiaal primeert. Naar boven toe is er een toename van de siltfractie. Het facies komt voor als een homogeen massief geheel, een homogene onregelmatige gestratificeerde eenheid of het bevat intercalaties van grover klastisch materiaal of veen.
- Het overstromingsleemfacies (Sl): dit is een geelbruin tot bruingrijs overwegend lemig facies met een textuur variërend van zandleem tot zware klei⁷.

⁴ Polfliet T. (2001) Sondering, geraadpleegd op <https://www.dov.vlaanderen.be/zoeken-ocdov/proxy-sondering/sondering/64392/rapport/identifigrafiek> op 14/09/2016. Gent: Rijksinstituut voor Grondmechanica

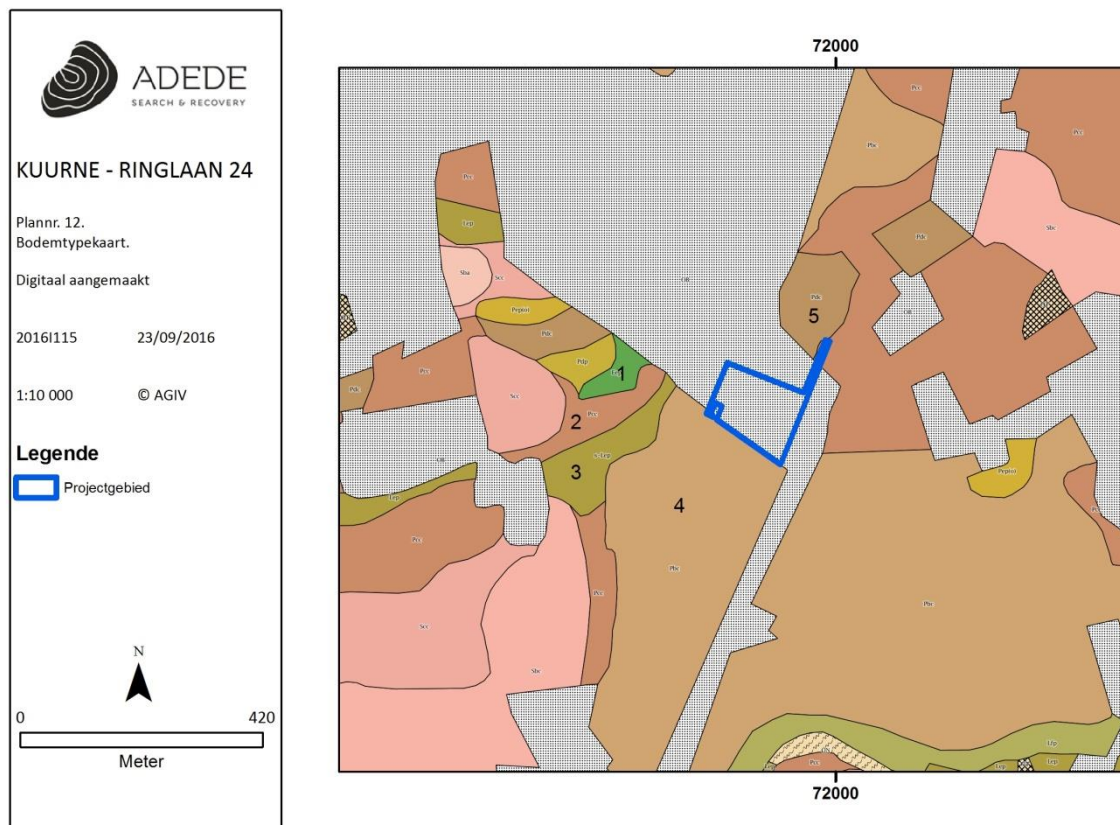
⁵ Polfliet T. (2001) Sondering, geraadpleegd op <https://www.dov.vlaanderen.be/zoeken-ocdov/proxy-sondering/sondering/65760/rapport/identifigrafiek> op 14/09/2016. Gent: Rijksinstituut voor Grondmechanica

⁶ De Geyter G. (ed.) (1999) Toelichtingen bij de geologische kaart van België – Vlaams Gewest: Kaartblad 29, Kortrijk 1:50.000. Brussel: Geologische Dienst, p. 5.

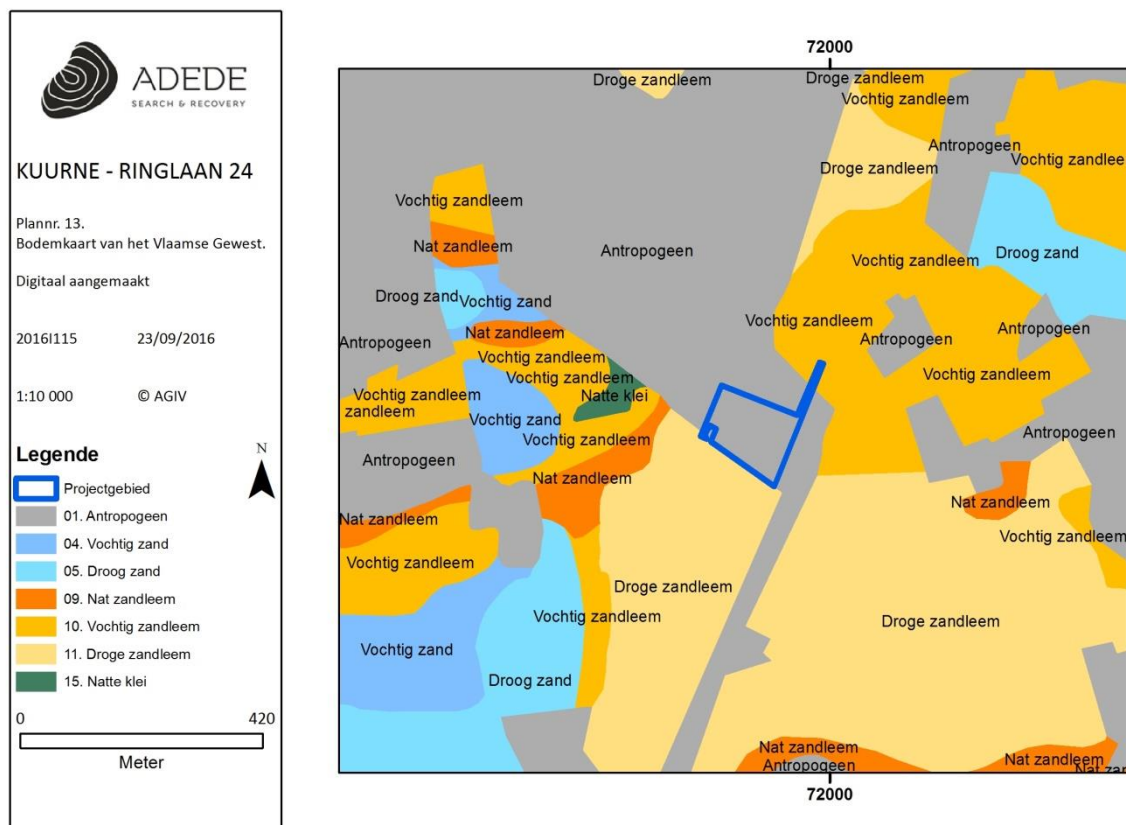
⁷ De Geyter G. (ed.) (1999) Toelichtingen bij de geologische kaart van België – Vlaams Gewest: Kaartblad 29, Kortrijk 1:50.000. Brussel: Geologische Dienst, p. 21.

3.2.3 Bodem

Op de bodemkaart staat het grootste deel van het projectgebied weergegeven als een “OB” bodem. Het betreft hier bodems die ingrijpend zijn gewijzigd door de mens.

Figuur 12. Het projectgebied weergegeven op de bodemtypekaart.

Figuur 13. Het projectgebied weergegeven op de bodemkaart van het Vlaamse Gewest.

Enkele omliggende bodemtypes kunnen echter wel besproken worden⁸.

1. Eep: sterk gleyige (30-50 cm.) klei zonder profielvorming en reductiehorizont. De humeuze donker grijsbruine bovengrond is sterk humeus en bevat veel roest. De reductiehorizont is blauwgrijs en start vanaf 100 cm diepte. De ondergrond is nat en soms zelfs tijdelijk overstroomd in de winter en goed vochthoudend in de zomer. Dit type bodem is erg geschikt voor weiland.
2. Pcc: matig droge lichte zandleem met een verbrokkelde textuur B-horizont en roestplekken tussen 60 en 90cm diepte. De Ap-horizont heeft een grijsbruine kleur, is humeus en heeft een dikte van 25 tot 30 centimeter. Gezien de verbrokkelde B-horizont kan verwacht worden dat de uitlogingshorizont vermengd is geraakt met de Ap-horizont. Vaak komt er een bruingele overgangshorizont voor van 20 à 30 centimeter. Deze verbrokkelde B komt voor tussen de 50 en de 80 centimeter. De gronden zijn gemakkelijk bewerkbaar en kunnen enkel een lichte wateroverlast ondervinden in de winter, indien er zich klei – of kleizandsubstraten in de bodem bevinden. Ze zijn geschikt voor akker – en weiland.

⁸ Sanders J., Ameryckx J. & Sys Ch. () Verklarende tekst bij de bodemkaart van België: Kortrijk 83W. Brussel: Instituut tot aanmoediging van het wetenschappelijk onderzoek in Nijverheid en Landbouw

3. s-Lep: sterk gleyig (30 – 50 cm.) met reductiehorizont, zandleem zonder profielvorming. Het zandsubstraat begint op geringe of matige diepte. Het betreft een alluviale bodem die te nat is of mogelijks zelfs kortstondig ondergelopen in de winter. Ook in de zomer blijft de grond vochtig. De bodem is voornamelijk grijs van kleur en heeft veel roestvlekken, vanaf 80 centimeter diepte wordt de kleur blauwgrijs en is er sprake van een reductiehorizont. De bodem is voornamelijk geschikt voor weiland maar kan na drainage eventueel als matig goede akkerland worden gebruikt.
4. Pbc: droog (roestplekken tussen 90 en 125 cm.) licht zandleem met een verbrokkelde B-textuur horizont. De Ap-horizont heeft een dikte van 20 tot 30 centimeter, en een grijsbruine kleur. Ze is matig humeus en dekt een overgangshorizont van 20 tot 30 centimeter dikte af. Af en toe dekt deze een uitlogingshorizont af. Vanaf 70 tot 90 centimeter diepte begint een verbrokkelde, of soms gave, B-horizont. De roestverschijnselen beginnen tussen de 90 en de 120 centimeter. Hoewel de bodem over een goede waterhuishouding beschikt in de winter, kan deze te droog zijn in de zomer. De bodem is voornamelijk geschikt voor akkerbouw en tuinbouw.
5. Pdc: matig nat (roestplekken tussen 40 en 60 cm.) licht zandleem met een verbrokkelde B-textuur. De Ap-horizont heeft een dikte van 20 tot 30 centimeter en een grijsbruine kleur. Ze kan als matig humeus beschouwd worden. De laag bedekt een overgangshorizont met een dikte van 20 tot 30 centimeter af die als licht humeus kan worden beschouwd. Soms bedekt deze een uitlogingshorizont. De verbrokkelde of gave B-horizont begint op een diepte van 70 tot 90 centimeter. Roestverschijnselen komen voor vanaf 90 à 120 centimeter. De waterhuishouding is goed tijdens de winter maar kan te droog zijn in de zomer. De bodem is voornamelijk geschikt voor akkerbouw en tuinbouw.

Onmiddellijk en ten zuiden van het projectgebied werden enkele boringen uitgevoerd (west naar oost), met name GEO-67/111-K310A-b18⁹, GEO-67/111-K310A-b17¹⁰, GEO-67/111-K310A-b16¹¹, GEO-67/111-K310A-b15¹² en tot slot GEO-67/111-K310A-b14¹³.

Deze tonen allen een gelijkaardig beeld met name een eerste laag van 30 tot 50 centimeter veen, gevolgd door fijne zandige lagen met weinig klei bijgemengd. Wel dient opgemerkt te worden dat er bij het interpreteren van de boringen rekening mee gehouden dient te worden dat de boringen ten

⁹Vergauwen I. (2013) DOV Boorrapport, geraadpleegd op [https://www.dov.vlaanderen.be/zoeken-ocdov/proxy-boring/boorstaat/411439/rapport/rapportboringstandaard?titel=DOV%20Boorrapport op 14/09/2016](https://www.dov.vlaanderen.be/zoeken-ocdov/proxy-boring/boorstaat/411439/rapport/rapportboringstandaard?titel=DOV%20Boorrapport%20op%2014/09/2016). Zwijnaarde: Afdeling Geotechniek

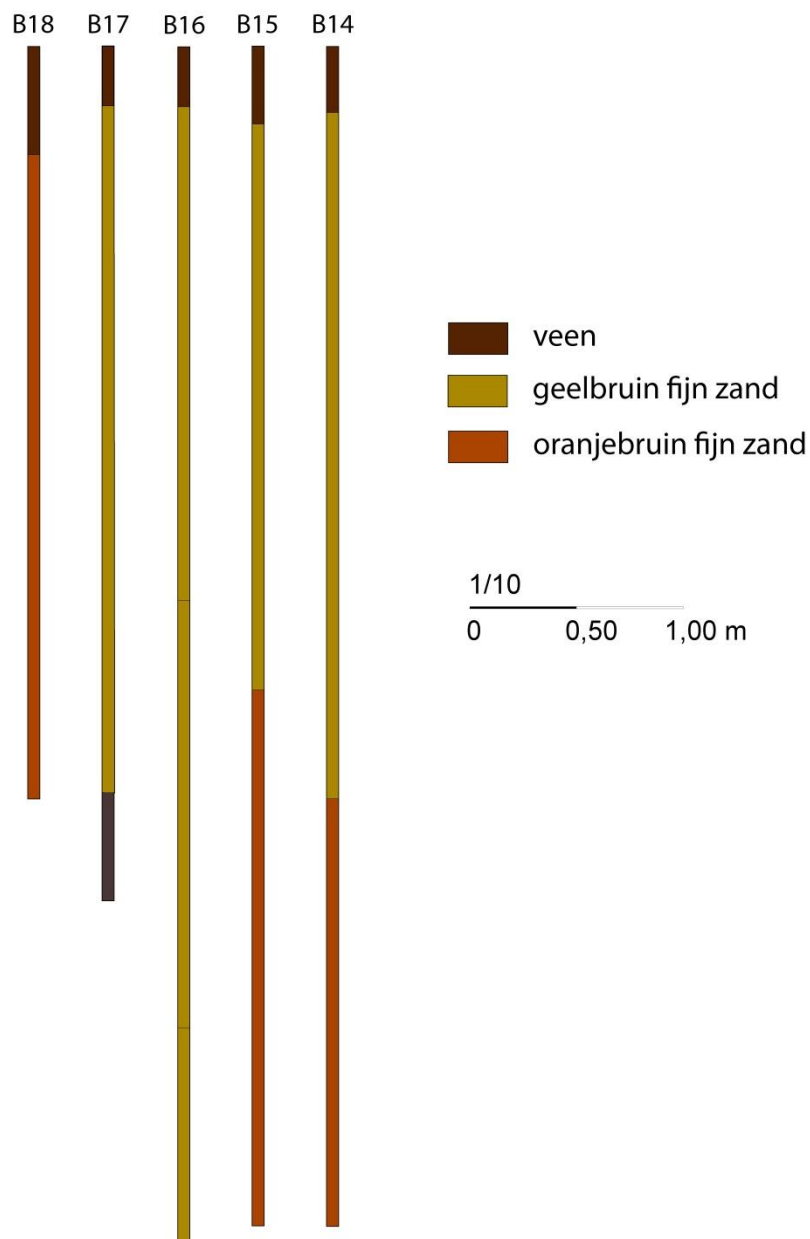
¹⁰ Vergauwen I. (2013) DOV Boorrapport, geraadpleegd op [https://www.dov.vlaanderen.be/zoeken-ocdov/proxy-boring/boorstaat/411435/rapport/rapportboringstandaard?titel=DOV%20Boorrapport op 14/09/2016](https://www.dov.vlaanderen.be/zoeken-ocdov/proxy-boring/boorstaat/411435/rapport/rapportboringstandaard?titel=DOV%20Boorrapport%20op%2014/09/2016). Zwijnaarde: Afdeling Geotechniek

¹¹ Vergauwen I. (2013) DOV Boorrapport, geraadpleegd op [https://www.dov.vlaanderen.be/zoeken-ocdov/proxy-boring/boorstaat/411433/rapport/rapportboringstandaard?titel=DOV%20Boorrapport op 14/09/2016](https://www.dov.vlaanderen.be/zoeken-ocdov/proxy-boring/boorstaat/411433/rapport/rapportboringstandaard?titel=DOV%20Boorrapport%20op%2014/09/2016). Zwijnaarde: Afdeling Geotechniek

¹² Vergauwen I. (2013) DOV Boorrapport, geraadpleegd op [https://www.dov.vlaanderen.be/zoeken-ocdov/proxy-boring/boorstaat/411431/rapport/rapportboringstandaard?titel=DOV%20Boorrapport op 14/09/2016](https://www.dov.vlaanderen.be/zoeken-ocdov/proxy-boring/boorstaat/411431/rapport/rapportboringstandaard?titel=DOV%20Boorrapport%20op%2014/09/2016). Zwijnaarde: Afdeling Geotechniek

¹³ Vergauwen I. (2013) DOV Boorrapport, geraadpleegd op [https://www.dov.vlaanderen.be/zoeken-ocdov/proxy-boring/boorstaat/411429/rapport/rapportboringstandaard?titel=DOV%20Boorrapport op 14/09/2016](https://www.dov.vlaanderen.be/zoeken-ocdov/proxy-boring/boorstaat/411429/rapport/rapportboringstandaard?titel=DOV%20Boorrapport%20op%2014/09/2016). Zwijnaarde: Afdeling Geotechniek

zuiden van het onderzoeksgebied werden uitgevoerd waar het terrein afloopt richting de Heulebeek (TAW ca. 19m).

Figuur 14. Overzicht relevante boorprofielen.

3.3 Historische situering van het onderzoeksgebied

3.3.1 Algemene historische situering

Kuurne werd reeds vroeg bewoond: nog voor de komst van de Romeinen is er al sprake van menselijke activiteit. Zo werden er in Kuurne onder meer enkele neolithische vuurstenen gevonden, waarvan één

aan de nabijgelegen Heulebeek. Bewijzen voor Romeinse nederzettingen werden onder meer gevonden aan de Leie waar een gouden munt werd gevonden met de afbeelding van keizer Trajanus. Tevens werden in 1972 langs de R8 (Ringlaan), bij de aanleg van het vlakbij gelegen shoppingcenter, twee Romeinse brandrestengraven aangetroffen¹⁴.

Verscheidene diplomatieke bronfragmenten uit de volle en de late middeleeuwen vermelden Kuurne als *Cuerna*, *Curna*, *Querne* en *Kuerne*. De toponymische betekenis van de dorpsnaam is niet absoluut, sommigen verwijzen naar een handmolen (kweerne) terwijl anderen verwijzen naar een omheinde woonplaats (oer-Keltisch 'ku-ere-hanna')¹⁵. Kuurne maakte deel uit van het graafschap Vlaanderen en lag meer bepaald in de roede van Harelbeke, één van de vijf roeden die deel uitmaakte van de kasselrij van het nabijgelegen Kortrijk¹⁶. Kuurne werd in die tijd verdeeld in verschillende heerlijkheden, waarvan de meesten toebehoorden aan het hof van Kortrijk of aan de Gentse Sint-Pietersabdij¹⁷. De graaf van Vlaanderen, waarschijnlijk tijdens het graafschap van Filips I van de Elzas, schonk een domein aan de Gentse abdij in het noordoosten van Kuurne¹⁸. De grootste hoeveelheid grond, de leen van Nieuwenhuyse, behoorde echter toe aan het grafelijke leenhof van Harelbeke¹⁹.

De gronden werden voornamelijk gebruikt met oog op de houtinning. Echter, de grote ontbossingsgolven onder impuls van de graven van Vlaanderen in de 10de en 11de eeuw spaarden ook dit gebied niet. Grafelijke 'forestiers' kwamen vanuit Harelbeke om de Kuurnse bossen systematisch te rooien. Kuurne werd een rurale gemeenschap bestaande uit verschillende hoeves met grote, aanpalende stukken akker- en weiland²⁰. Het bewerken van de grond en het bewerken van wol volstond niet om genoeg winsten te genereren voor de heer, laat staan een degelijke levensstandaard voor de boeren te bekomen. Het gevolg hiervan is, en niet alleen in Vlaanderen, dat boeren en heren zich begonnen focussen op andere bronnen van inkomsten en steeds innovatiever te werk gingen op vlak van landbouw. Volgens Lynn White en Georges Duby was er zelfs sprake van een heuse landbouwrevolutie tijdens de middeleeuwen, met nadruk op het gebruik van nieuw gereedschap, nieuwe technieken en het gebruik van nieuwe grondstoffen²¹. Één van deze nieuwe grondstoffen was vlas. Het graafschap Vlaanderen werd, samen met Noord-Italië, de belangrijkste leverancier van

¹⁴ Voor een overzicht van de archeologische Romeinse vondsten te Kuurne tot 1987 raadpleeg: T. De Brock, *Bijdrage tot de kennis van de Romeinse Cortoriacum: de verzameling van J. Viérin (vondsten te Kortrijk – Kuurne)*, onuitgegeven licentiaatsverhandeling RUG, Gent, 1987, 2 vol. Promotor: Prof. Dr. J. Nenquin.

¹⁵ O. Vandeputte, *Gids voor Vlaanderen, Toeristische en culturele gids voor alle steden en dorpen van Vlaanderen*, Uitgeverij Lannoo, Tielt, 2007.

¹⁶ R. Vermeir, *Historische praktijk 2, Heuristiek – partim Vroegmoderne Tijd*, Universiteit Gent, Gent, 2014, p. 53.

¹⁷ GIDS

¹⁸ Agentschap Onroerend Erfgoed 2016: Kuurne, *Inventaris Onroerend Erfgoed* [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/122146> (geraadpleegd op 14 september 2016).

¹⁹ O. Vandeputte, *Gids voor Vlaanderen, Toeristische en culturele gids voor alle steden en dorpen van Vlaanderen*, Uitgeverij Lannoo, Tielt, 2007.

²⁰ Agentschap Onroerend Erfgoed 2016: Kuurne, *Inventaris Onroerend Erfgoed* [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/122146> (geraadpleegd op 14 september 2016).

²¹ D. Power, *The central Middle Ages: Europe 950-1320*, Oxford University Press, Oxford, 2006, p. 60.

vlasproducten voor de linnenproductie²². De vlasnijverheid zou vanaf de 15de eeuw bloeien in Zuid-West-Vlaanderen en Zuid-Oost-Vlaanderen met respectievelijk de Leie en de Schelde als belangrijke economische ader.

Ondanks zware Spaanse en Franse beschadigingen aan Zuid-Nederlandse infrastructuur en akkerland tijdens de Tachtigjarige Oorlog en de vernietigende bezetting van de Zuidelijke Nederlanden door Lodewijk XIV tijdens de Devolutieoorlog bleef de vlasseelt stabiel in het gebied. De Leie werd steeds meer de rivier bij uitstek om vlas te roten. Op onderstaande historische kaarten is te zien dat er ook verschillende beken gegraven werden met hetzelfde doel. Onder Maria-Theresia van Oostenrijk werd Zuid-West-Vlaanderen opnieuw ondergedompeld in een periode van vrede en voorspoed. Ze ondersteunde de ontwikkeling van de plattelands economie met een toegepaste wetgeving inzake belastingen en in- en uitvoerrechten²³. Ze voerde eveneens werken door aan infrastructuur en wegen, waaronder de aanleg van de Brugsesteenweg in 1750. De plattelandsbevolking kent aldus een positieve economische groei door een focus op de huiselijke linnennijverheid tot het einde van de 18de eeuw in een vredevolle periode. Dit werd echter abrupt beëindigd door de Boerenkrijg, een Zuid-Nederlandse opstand van de Vlaamse plattelandsbevolking, gesteund door de keizerlijke troepen van Jozef II, tegen de Franse Sansculotten. Vanuit Brugge trok een compagnie Franse cavaleristen en infanteristen richting Kortrijk om deze opstand neer te slaan. Toen ze langs de Brugsesteenweg trokken werden ze aangevallen door opstandelingen uit verschillende nabijgelegen dorpen. Ter hoogte van Kuurne werden ze ingehaald:

“In de nacht op 28 October [1798] vertrok uit Brugge een compagnie Franse infanteristen om de bezetting van Kortrijk bil [sic] te springen. Tussen 9 en 10 uur kwamen zij Ingelmunster voorbij. Geheel de streek kwam in beroering. De verzetsbeweging werkte aanstekelijk. Mannen van Izegem, Kachtem, Emelgem, Ingelmunster en andere gemeenten wapenden zich in allerhaast met wat hen onder de handen kwam: fusieken, pistolen, vorken, zeisen, messen en knotsen, en achtervolgden langs de Brugse steenweg de Fransen tot aan Kuurne Frans”²⁴.

Met *Kuurne Frans* wordt een voormalig hof bedoeld op de locatie waar vandaag de straat “Ter Ferrants” te vinden is²⁵. Dit hof bevindt zich vlakbij het onderzoeksgebied (in vogelvlucht zo’n 500m ten oosten ervan). Vanuit Kortrijk schoot een Franse compagnie te hulp en vermoordden ze verschillende onschuldigen in de buurt, waaronder zes in Kuurne²⁶.

Verschuillende politieke ontwikkelingen aan het einde van de 18de en het begin van de 19de eeuw zorgden voor een lichte afname van de algemene nijverheid. Vanaf het tweede kwart van de 19de eeuw

²² E. Thoen, *Syllabus Historische Economie Universiteit Gent, Gent, 2015, p. 171.*

²³ E. Thoen, *Syllabus Historische Economie, Belang van de rurale nijverheid, Universiteit Gent, Gent, 2015, p. 185.*

²⁴ P. Declercq, *De Boerenkrijg te Izegem*, in: *Biekorf*, 56, 1955, p. 179.

²⁵ Agentschap Onroerend Erfgoed, *Inventaris Onroerend Erfgoed [online]*, <https://id.erfgoed.be/erfgoedobjecten/122146> (geraadpleegd op 14 september 2016).

²⁶ P. Declercq, *De Boerenkrijg te Izegem*, in: *Biekorf*, 56, 1955, p. 179.

zou hier echter een vernieuwde bloei te vinden zijn dankzij het ontluiken van het industriële productieproces. Onder meer in Zuid-West-Vlaanderen zal de huiselijke vlas- en linnennijverheid terug de belangrijkste bron van inkomsten worden voor de plattelandsbevolking. De Leie kreeg de naam 'Golden River' en de vlasnijverheid vertienvoudigde²⁷. De Engelse geïndustrialiseerde concurrentie werd echter groter voor de Vlaamse linnennijverheid: de kantnijverheid kwam op en door overproductie van vlas werd de prijs naar omlaag gedrukt. Samen met de mislukte aardappeloorlogen en de tyfus- en cholera-epidemieën kende het platteland een diepe economische crisis. De regio zal zich in de tweede helft van de 19de eeuw wel geleidelijk herpakken en terug bloeien aan de vooravond van de Eerste Wereldoorlog²⁸.

De vlasnijverheid valt tijdens de Eerste Wereldoorlog volledig stil. Een Duitse eenheid neemt zijn intrek in Kuurne en neemt het bestuur van de gemeente over²⁹. Ook wordt tijdens de oorlog een klein vliegveld of aerodrome ingericht enkele kilometers ten zuiden van het onderzoeksgebied. Op een kaart uit oktober 1918 staat deze duidelijk aangegeven door de Britse Geografische Sectie van de Generale Staf (cf. infra). Tijdens het interbellum wordt begonnen met de mechanisering van de vlasindustrie en alzo werd Kuurne, samen met Wevelgem en Gullegem, de belangrijkste producent van linnen in Vlaanderen.

Tijdens de Tweede Wereldoorlog werd in Kuurne zwaar gevochten tijdens de Leieslag in de meidagen van 1940. Het Belgisch 12de Linierregiment stond tegenover twee Duitse regimenten van de 18de Infanteriedivisie. Zware artilleriebeschietingen op de Belgische stellingen dwongen de Belgen zich na enkele dagen terug te trekken. De Kuurnse Sint-Michielskerk, het wegennet en een groot deel van de vlasnijverheidsinfrastructuur werden hierbij zwaar beschadigd. De Duitsers bouwden in de nacht van 24 op 25 mei twee bruggen in Harelbeke en Bissegem en konden zo de Leie in grote getale oversteken³⁰.

Na afloop van de oorlog zal het belang aan vlas sterk afnemen, mede door de opkomst van synthetisch vezelmateriaal. In 1960 zou Kuurne slechts 20 vlasbedrijven meer tellen. De overige industrie nam echter heel snel en uitgebreid toe wat voor een sterke groei in de demografische grafieken zorgde. De dichtbevolktheid van Kuurne leidde in de jaren '50-'80 tot de inrichting van nieuwe parochies met elk hun eigen scholen en kerken. Verschillende textielbedrijven zullen zich hier in diezelfde periode vestigen en in 1972 wordt een groot shoppingcentrum gebouwd aan de zuidzijde van de Ringlaan (R8). Kuurne is door haar constante groei en industrie-intensiteit uitgegroeid tot tweede dichtstbevolkte gemeente in West-Vlaanderen. Het maakt vandaag de dag steeds meer deel uit van

²⁷ E. Thoen, *op. cit.*, p. 187.

²⁸ Agentschap Onroerend Erfgoed, *Inventaris Onroerend Erfgoed* [online], <https://id.erfgoed.be/erfgoedobjecten/122146> (geraadpleegd op 14 september 2016).

²⁹ Agentschap Onroerend Erfgoed, *Inventaris Onroerend Erfgoed* [online], <https://id.erfgoed.be/erfgoedobjecten/122146> (geraadpleegd op 14 september 2016).

³⁰ <http://www.kuurne.be/de-meidagen-1940-te-kuurne> (geraadpleegd op 14 september 2016).

de industriële as Menen-Kortrijk-Waregem³¹. Toch is in de noordelijke helft van Kuurne nog steeds landbouwgrond te vinden.

3.3.2 Historisch kaartmateriaal

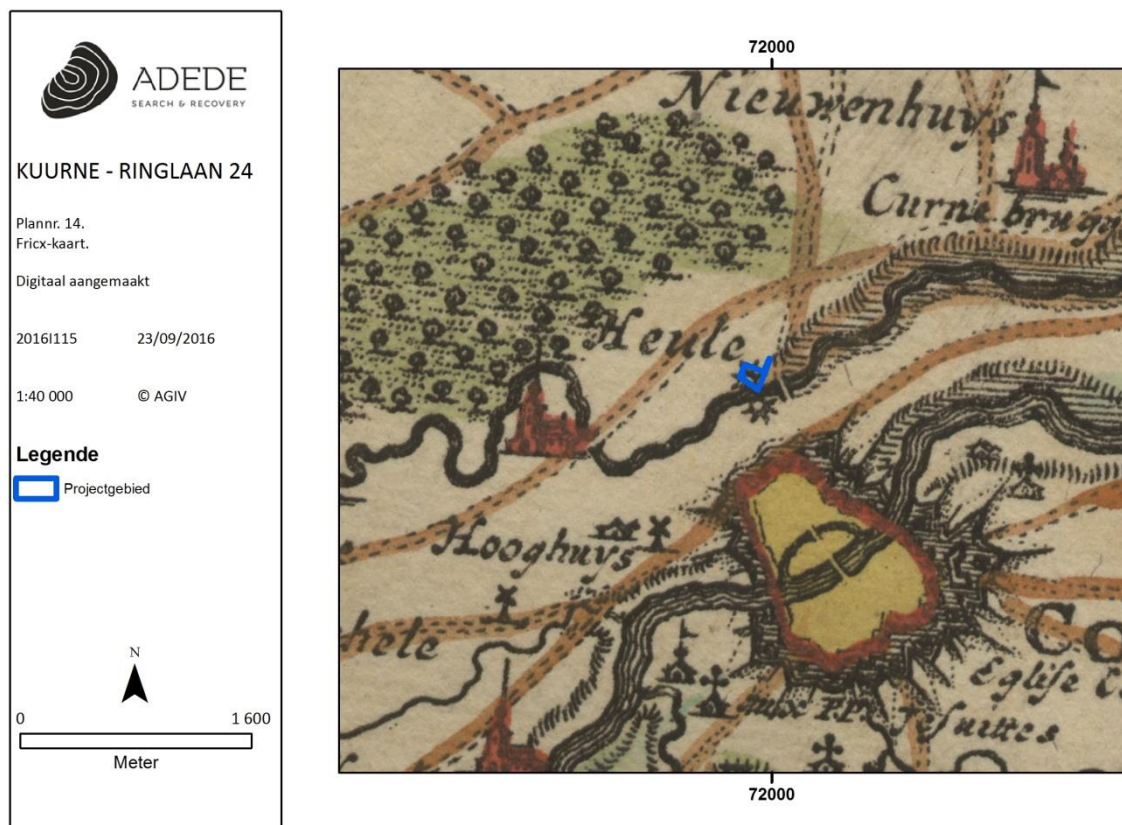
Historisch kaartmateriaal is een belangrijke bron van informatie om te achterhalen wat het grondgebruik en de eventuele bebouwingsgeschiedenis van een bepaald gebied is. Voor stedelijke omgevingen zijn reeds bruikbare stadsgezichten en kaarten voorhanden vanaf de 16de eeuw. Voor het onderzoeksgebied zelf zijn echter pas relevante kaarten voorhanden uit de vroege 18de eeuw. Vanaf de 19de eeuw verschijnen de eerste gedetailleerde kaarten.

3.3.2.1 *Cartes des Pays-Bas, Fricx (1712)*

Eugène-Henri Fricx (1644-1730) was de grondlegger van een belangrijke dynastie van 18de -eeuwse drukkers in Brussel. Hij werd in 1689 tot *Imprimeur de sa Majesté*, Koninklijke drukker, benoemd door de privé-raad van de Spaanse koning. Zijn bekendste kaarten zijn de *Cartes des Pays-Bas* uit 1712. Dit is een atlas in twee delen, met een geheel van topografische kaarten van de Nederlanden en een bundel van stadsplannen opgemaakt tijdens belegeringen en veldslagen. De atlas werd aangemaakt als illustratie waarom Fricx het koninklijk privilege voor het drukken van de officiële regeringsdocumenten moest behouden. De privé-raad verleende hem dan uiteindelijk ook dit privilege voor zijn hele leven³².

³¹ Agentschap Onroerend Erfgoed, *Inventaris Onroerend Erfgoed* [online], <https://id.erfgoed.be/erfgoedobjecten/122146> (geraadpleegd op 14 september 2016).

³² http://belgica.kbr.be/nl/coll/cp/cpl63204_nl.html

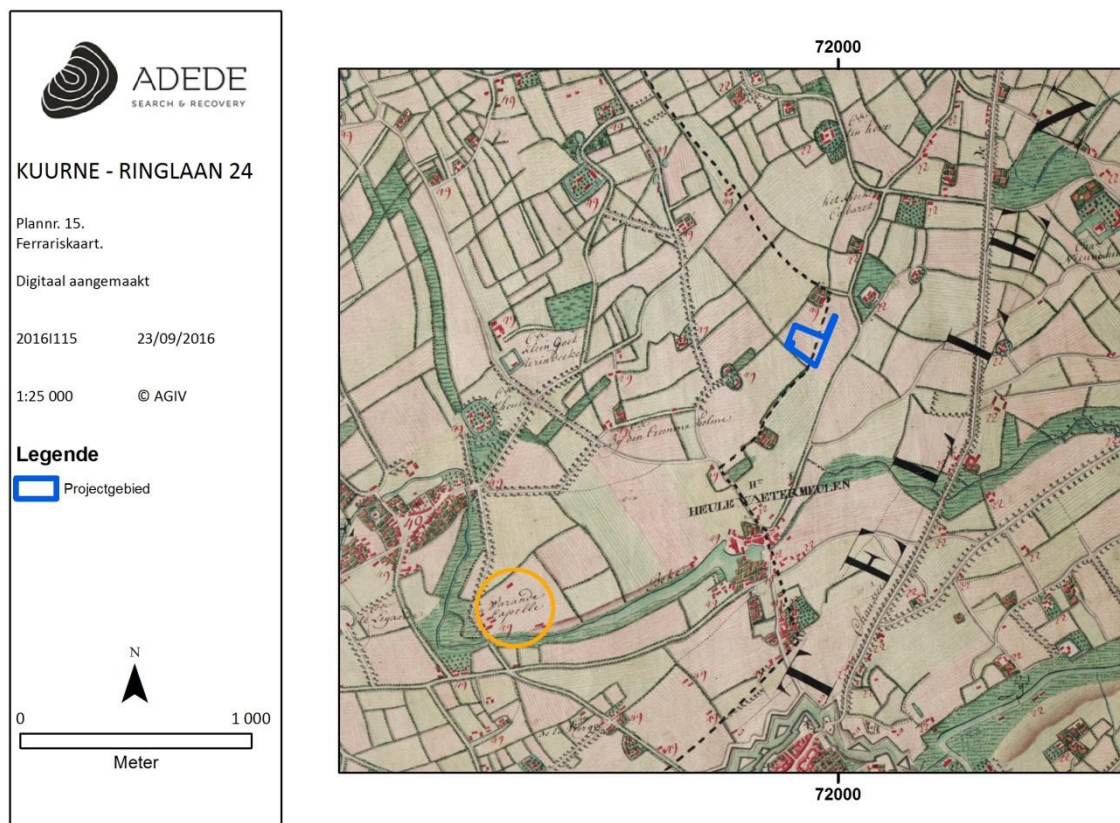
Figuur 15. Het projectgebied weergegeven op de Fricx-kaart.

Op dit fragment uit de kaarten der Nederlanden van Fricx is te zien dat het onderzoeksgebied zich vlakbij een watermolen bevindt. Deze watermolen wordt gegenereerd door een aftakking van de Leie die boven de stad Kortrijk liep en nu nog steeds loopt. Boven het projectgebied liep een weg van Kuurne naar Moorsele via het dorp Heule; ten is een vrij uitgebreid bos te zien. Ten westen van het projectgebied staat de oude abdij van Wevelgem aangegeven. De versterkte stad van Kortrijk is eveneens duidelijk aangegeven op de Fricx kaart.

3.3.2.2 Militaire Ferraris kaarten (1771-1778)

In opdracht van Keizerin Maria-Theresia en Keizer Jozef II werden de Oostenrijkse Nederlanden voor het eerst grootschalig en systematisch topografisch gekarteerd. 275 uiterst gedetailleerde topografische kaarten werden geklasseerd volgens bundels en vergezeld van een beschrijvende tekst. Dit alles gebeurde onder leiding van generaal Joseph-Jean-François Graaf de Ferraris (1726-1814). Het resultaat was een Kabinetskaart in drie exemplaren. Het exemplaar, bestemd voor de Oostenrijkse

gouverneur Karel van Lotharingen, is heden in bezit van de Koninklijke Bibliotheek Albert I te Brussel. De andere exemplaren bevinden zich in het Rijksarchief in Den Haag en het *Kriegsarchiv* te Wenen³³. Op deze kaart is de watermolen van Heule duidelijk weergegeven ten zuiden van het projectgebied. Deze naam is tevens terug te vinden in het gehucht Heule ten westen van het projectgebied, alsook in de beek die zich net ten zuiden van Kuurne afsplitst van de Leie. In zuidwestelijke richting is naast deze beek een warande zichtbaar. Dit was een plaats waar men wild (meestal konijnen of herten) hield voor iemand van de hogere klasse. Het woord is afkomstig van het West-Germaanse woord 'warôn', wat bergen of bewaren betekent. De warandes werden gebruikt als jachtterreinen voor edelen³⁴. Op anderhalve kilometer ten westen van het onderzoeksgebied is het 'Klein Goet Ternindecke' te zien. Dit 18de-eeuws gebouw was een volledig omweld lusthof dat in het bezit was van jonkheer Jean-Baptiste Ghellinck, heer van Rynsackere³⁵.

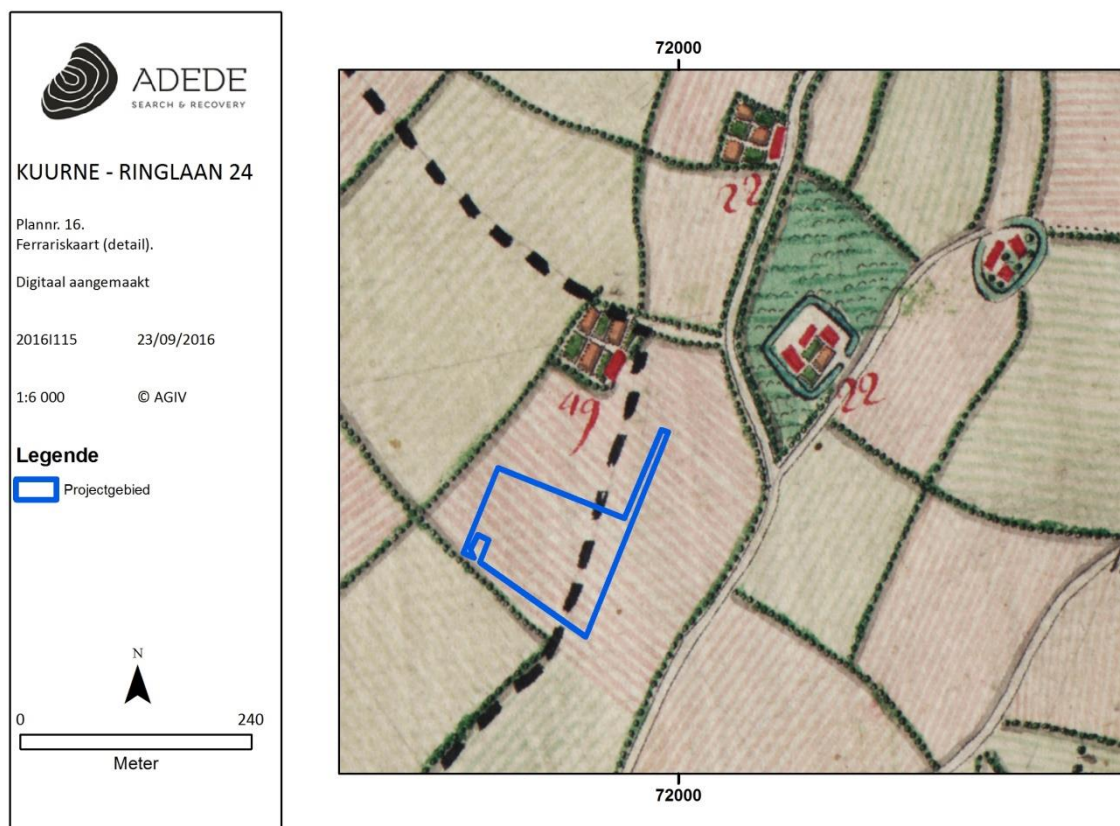
Figuur 16. Situering van het projectgebied op de Ferrariskaart. De warande staat aangeduid met een oranje cirkel.

³³ http://www.ngi.be/Common/ferraris_nl.pdf

³⁴ J. Haverbeke, *Bijdrage tot de toponymie van de Meetjeslandse polderdopen*, onuitgegeven licentiaatsverhandeling Universiteit Gent, 2010, p. 18. Promotor: M. Devos.

³⁵ Agentschap Onroerend Erfgoed 2016: *Rattenkasteel*, Inventaris Onroerend Erfgoed [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/60819> (geraadpleegd op 14 september 2016).

Op onderstaande gedetailleerde kaart is te zien dat het grootste deel van het projectgebied bestond uit akkerland opgedeeld door hagen. De stippellijn die door het projectgebied staat aangeduid duidt de grens van verschillende bestuurlijke gebieden aan. Hier worden de kasselrij van Kortrijk en de roede van Menen van elkaar onderscheiden. De roede van Menen was één van de vijf roeden van de kasselrij van Kortrijk³⁶. Ten noorden van het projectgebied is wel bebouwing aanwezig. Het betreft hier hoogstwaarschijnlijk een hoeve met tuin. Ten oosten van deze hoeve zijn twee omwaterde hoeves te zien. Uit de nummers naast de hoeves valt af te leiden dat de hoeve ten noorden van het projectgebied behoorde tot het gehucht Heule en dat de andere twee behoorden tot het toenmalige dorp van Kuurne.

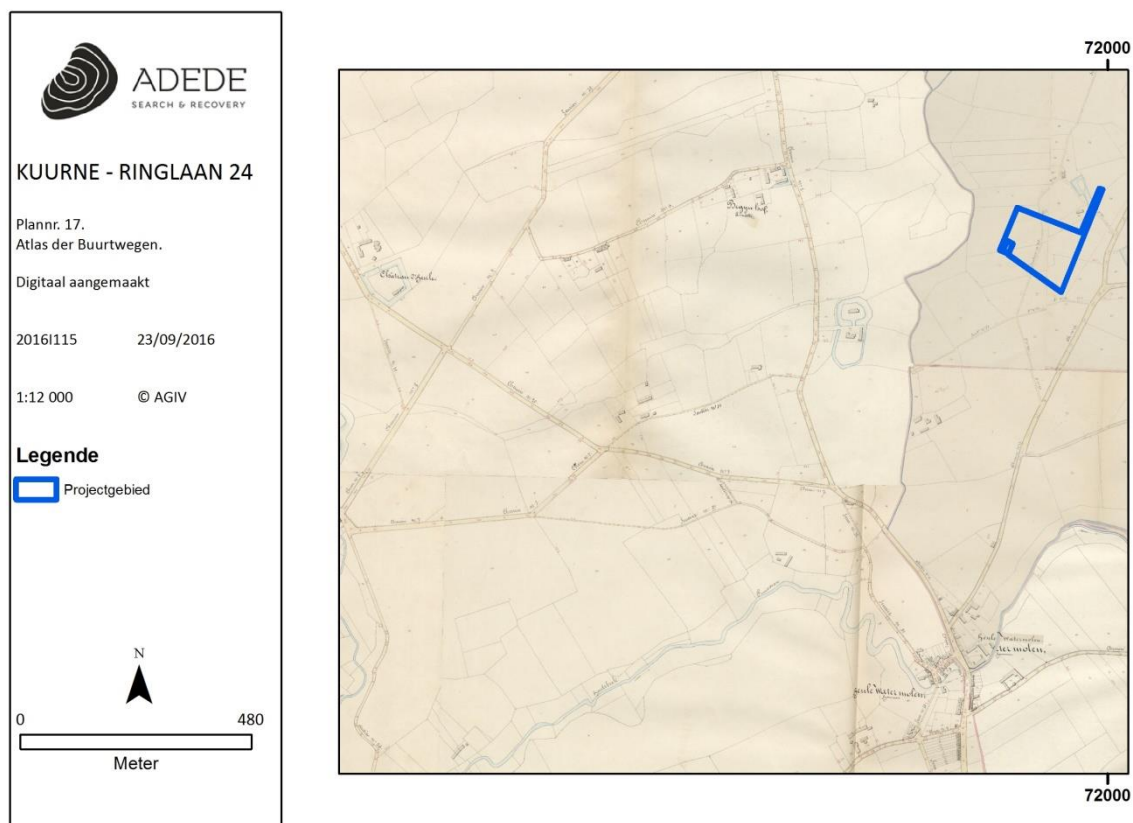
Figuur 17. Detailweergave van het onderzoeksgebied op de Ferrariskaart.

3.3.2.3 *Atlas der Buurtwegen (1841) & Cartes Topographiques de la Belgique (1846-1854)*

De situatie van het onderzoeksgebied op de Atlas der Buurtwegen uit 1841 en op de *Cartes Topographiques de la Belgique* van Vandermaelen uit 1846-1854 verschilt van de weergave op de Ferrariskaart.

³⁶ Agentschap Onroerend Erfgoed 2016: Stadhuis van Menen, Inventaris Onroerend Erfgoed (online), <http://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/55745> (geraadpleegd op 13 september 2016).

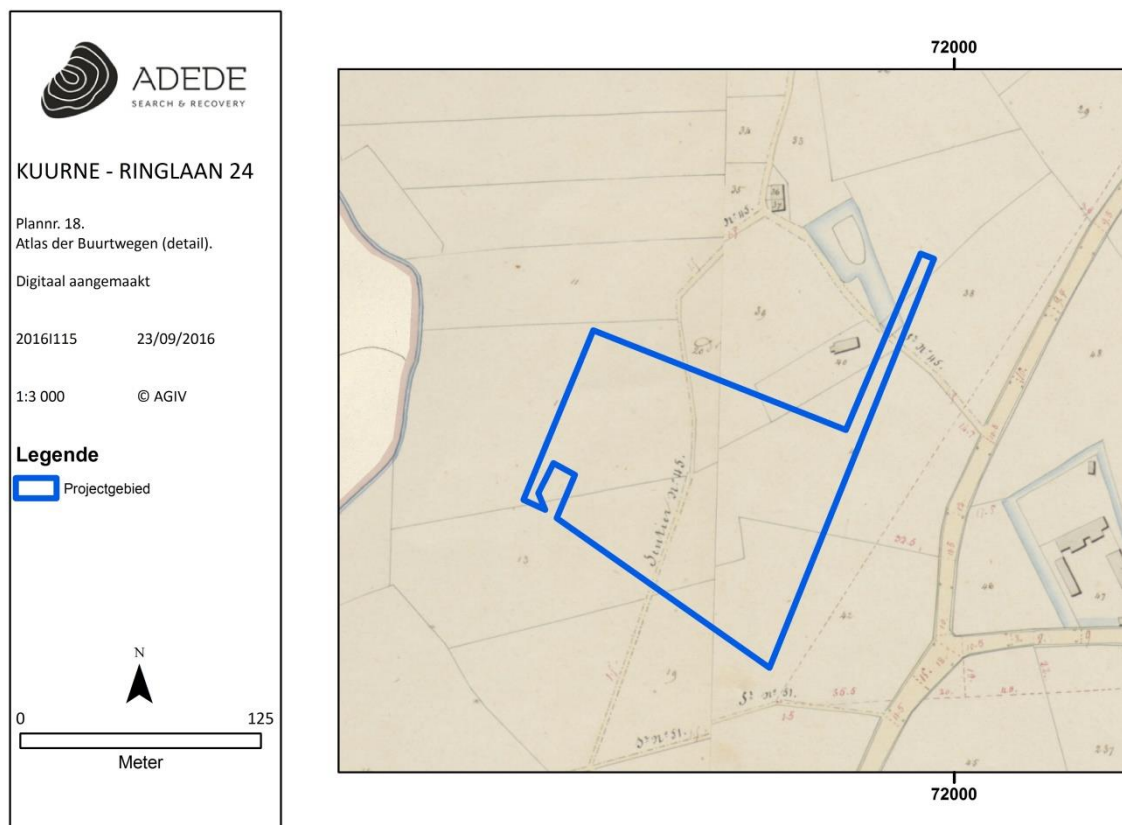
Op de Atlas der Buurtwegen uit 1841 staat op ongeveer anderhalve kilometer ten westen van het onderzoeksgebied het Kasteel van Heule aangegeven. Dit kasteel werd weergegeven als 'het Klein Goet Ternindecke' op de Ferrariskaart, bestaande uit een verzameling gebouwen. Het kasteel wordt vandaag de dag 'het Rattenkasteel' genoemd³⁷. Tussen het kasteel en het onderzoeksgebied bevindt zich de historische hoeve Begijnhof. Ten westen van het projectgebied is de Vlaenderbeek zichtbaar die in het zuiden geflankeerd wordt door de reeds hoger vermelde watermolen. Het gehucht rondom deze molen wordt hier Heule-Watermolen genoemd.

Figuur 18. Situering van het onderzoeksgebied op de Atlas der Buurtwegen.

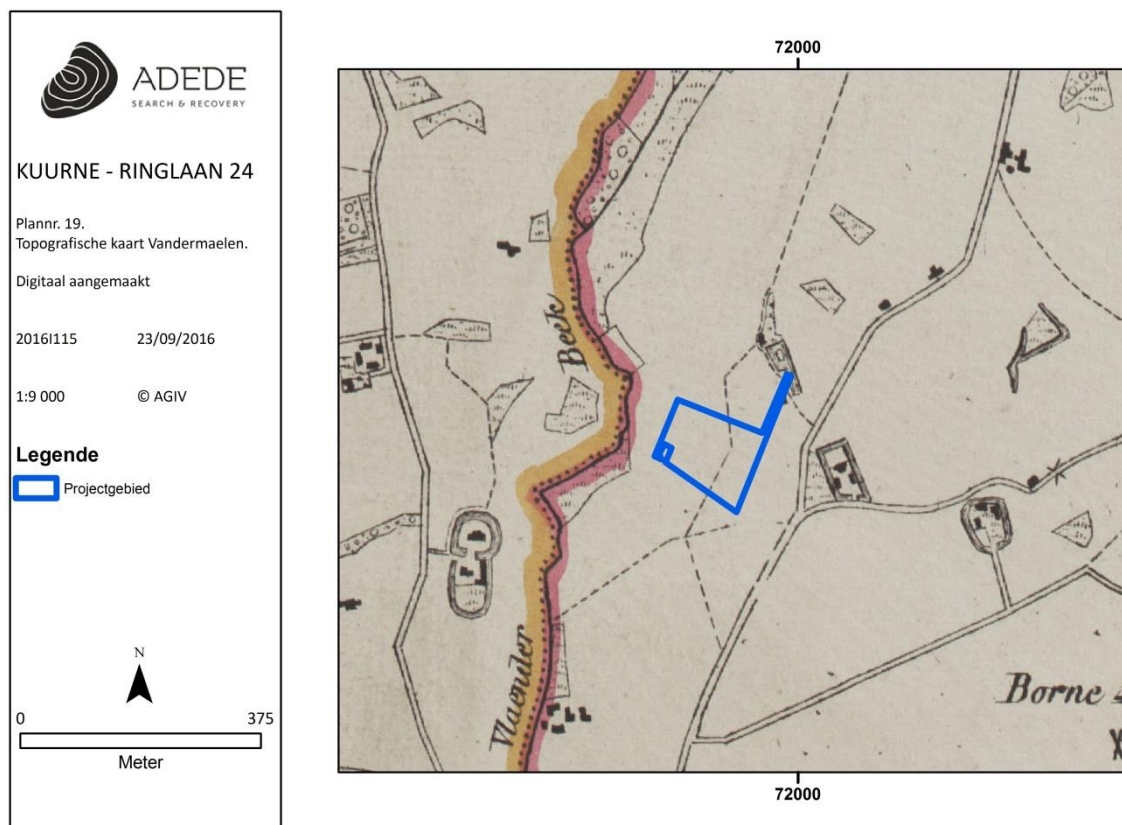
Op een detailweergave zijn ten noorden van het projectgebied twee losstaande gebouwen zichtbaar. Deze worden min of meer verbonden door een waterpartij, met een klein eilandje, die slechts voor een klein stukje door het onderzoeksgebied loopt. De overige oppervlakte bestaat is aangegeven als akker- en weiland. Dwars door het projectgebied loopt, van zuid naar noord, de buurtweg *Sentier n°45*, die ter hoogte van één van deze gebouwen een aftakking naar het oosten vertoont.

³⁷ <https://cai.onroerenderfgoed.be/locatie/74715>.

Figuur 19. Situering van het onderzoeksgebied op de Atlas der Buurtwegen (detail).

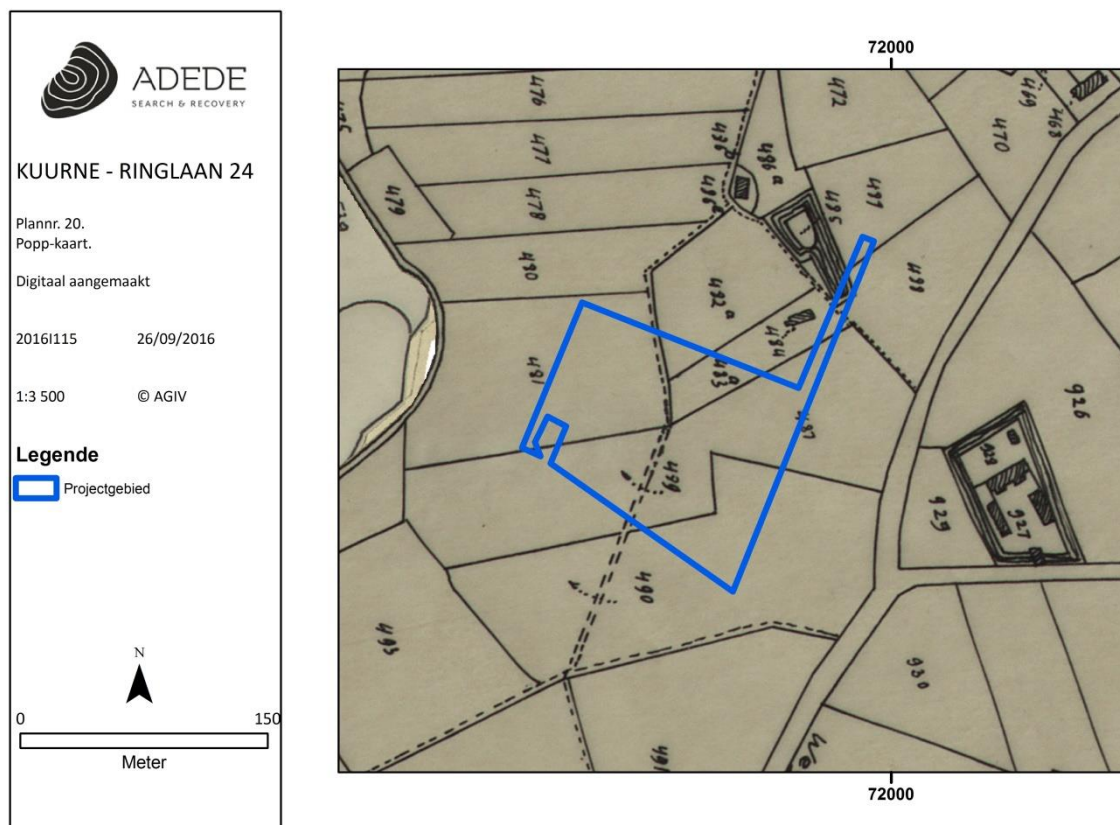
Op de Carte Topographique door Vandermaelen is de situatie ongewijzigd gebleven. Dit geldt zowel voor de bredere omgeving van het onderzoeksgebied als voor het onderzoeksgebied zelf. Het betreft twee losstaande gebouwen met een waterpartij ertussen. Deze laatste loopt deels door het projectgebied. Ook de Vlaenderbeek, ten westen van het projectgebied, is zichtbaar aangegeven. Ook hier is de buurtweg aangegeven, deze keer echter als onverharde weg.

Figuur 20. Situering van het onderzoeksgebied op de topografische kaart Vandermaelen.

3.3.2.4 Popp-kaarten (1842-1879)

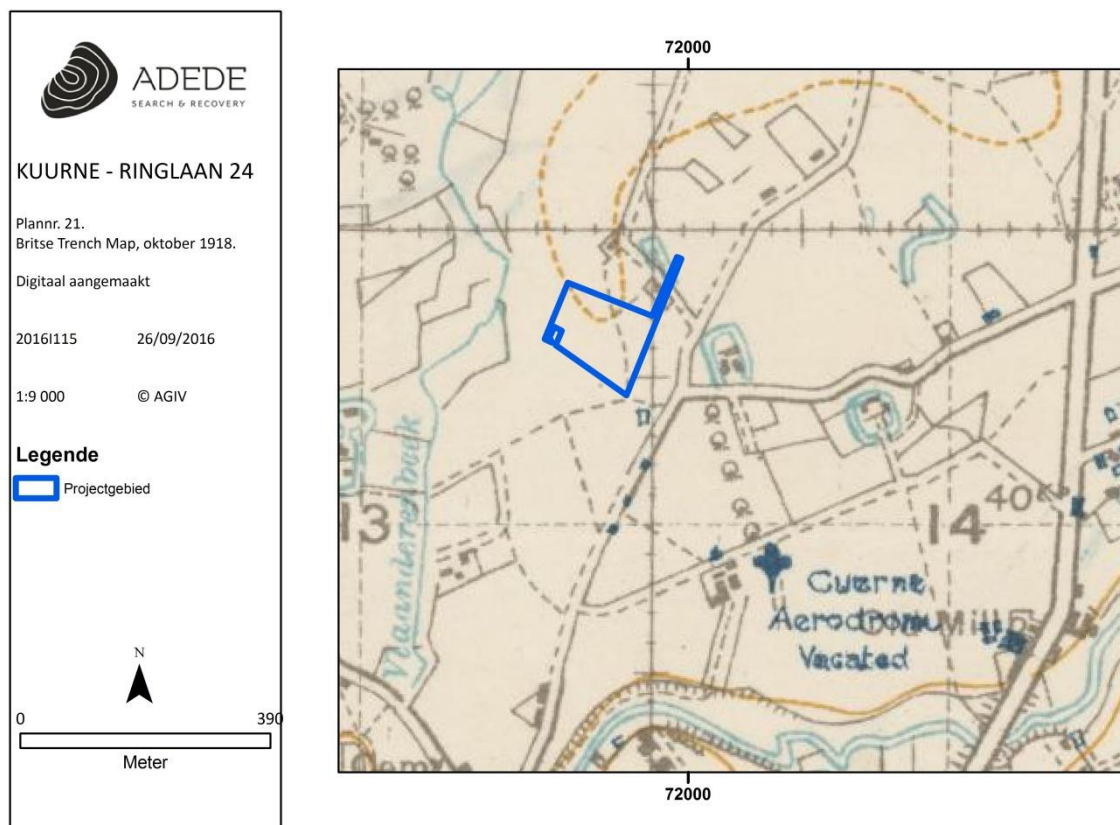
Deze atlas van kadastrale percelen werd door Philippe-Christian Popp opgesteld tussen 1842 en 1879. Dit huzarenstuk bestaat uit een verzameling kadasterkaarten van de meeste Belgische provincies op een schaal van 1:5000. De Popp-leggers die zijn toegevoegd aan elke kaart bieden een handig instrument om de eigenaars van specifieke percelen of gebouwen na te trekken. Op de Popp-kaart zijn geen significante aanpassingen in het onderzoeksgebied te vinden. De opdeling van het land is quasi identiek gebleven. Er kan van uit gegaan worden dat de grond rond de gebouwen eveneens gebruikt werd als akker- en weideland.

Figuur 21. Situering van het onderzoeksgebied op de Popp-kaart.

3.3.2.5 Britse oorlogskarten Eerste en Tweede Wereldoorlog

Om het hiaat tussen de Popp-kaarten en de luchtfoto's uit de jaren '70 op te vullen kan gebruik gemaakt worden van uiterst gedetailleerd Britse militaire kaarten uit de Eerste en de Tweede Wereldoorlog. Deze kaarten werden opgesteld door de Geografische Sectie van de Britse Generale Staf en werden gebruikt door de geallieerden tijdens hun campagnes op het Europese vasteland. Specifiek voor het projectgebied blijkt echter dat enkel de kaart uit de Eerste Wereldoorlog bruikbaar is omdat de kaarten uit de Tweede Wereldoorlog niet gedetailleerd genoeg zijn. Op de Trench Map uit oktober 1918 is duidelijk te zien dat de situatie onveranderd is gebleven ten opzichte van de Popp-kaart. Ten zuiden van het onderzoeksgebied bevindt zich de verlaten Duitse aerodrome (cf. supra).

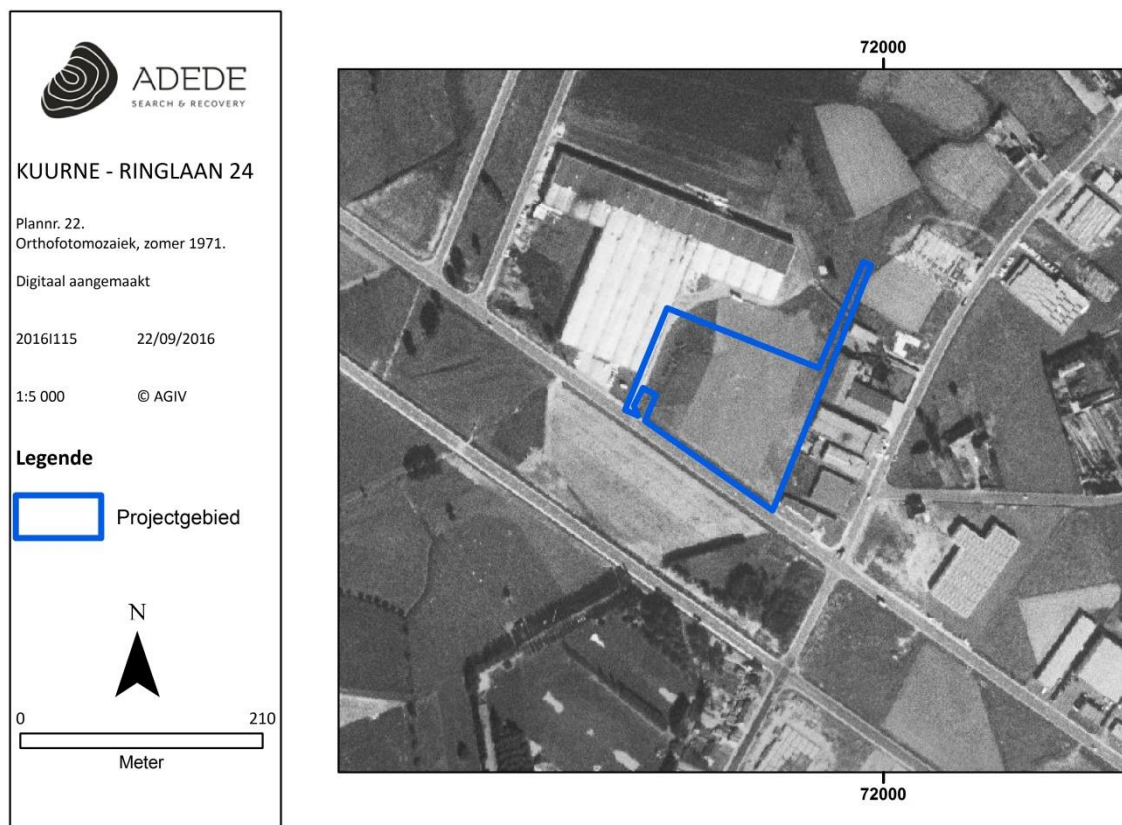

Figuur 22. Situering van het onderzoeksgebied op een Britse Trench Map uit oktober 1918³⁸.

3.3.2.6 Luchtfoto's (1971; 1979-1990; 2000-2003 & 2015)

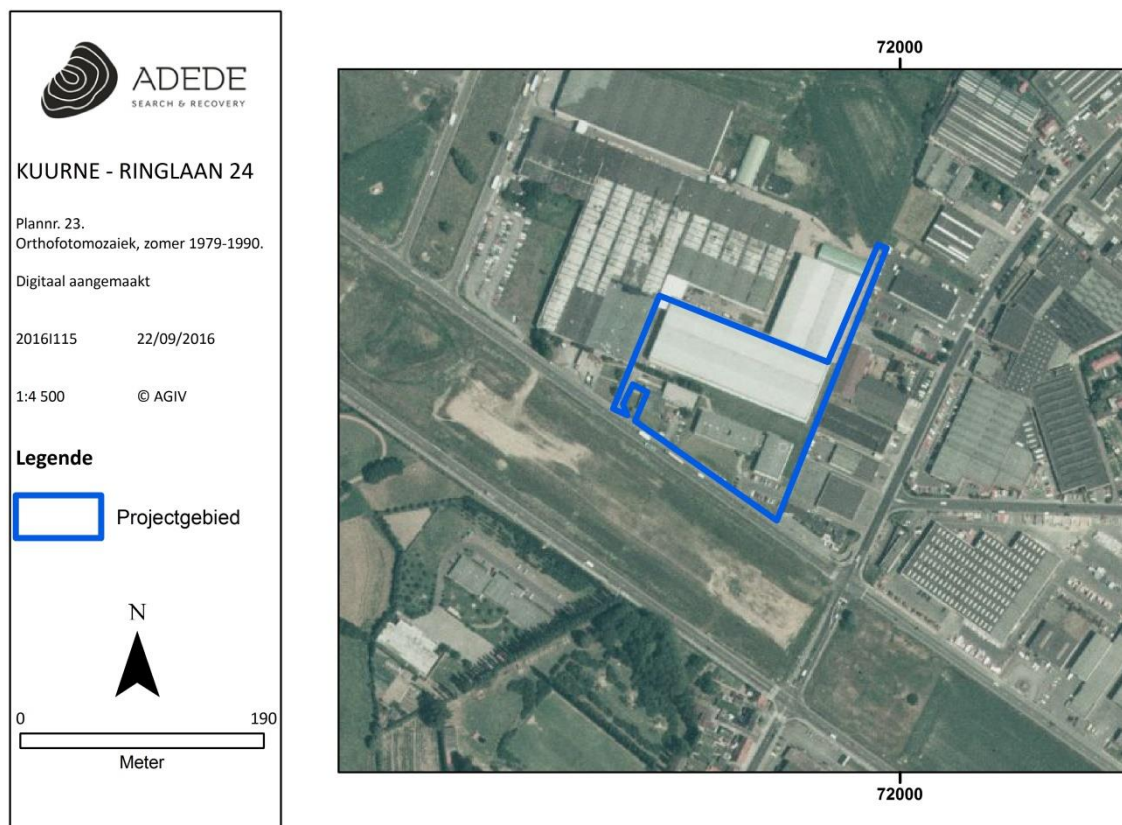
De opeenvolgende fases geven de evolutie van het onderzoeksgebied tot zijn huidige vorm duidelijk weer. Het uitzicht van het onderzoek gebied is enorm verschillend in 1971 ten opzichte van 1918. Er is duidelijk te zien dat er reeds industriële bebouwing heeft plaatsgevonden en dat er noch van de hoeves noch van de waterpartij iets overblijft. Eveneens is zichtbaar dat de ring rond Kortrijk, de R8, reeds is aangelegd en dat de buitenrand van deze ring reeds ontplooid is tot industriegebied. In 1971 was de openstelling van de R8 echter beperkt tot het stuk tussen de spoorlijn Kortrijk-Brugge in het westen en de Brugsesteenweg in het oosten. Het projectgebied zelf is nog onbebouwd terrein.

³⁸ <http://www.nls.uk/>

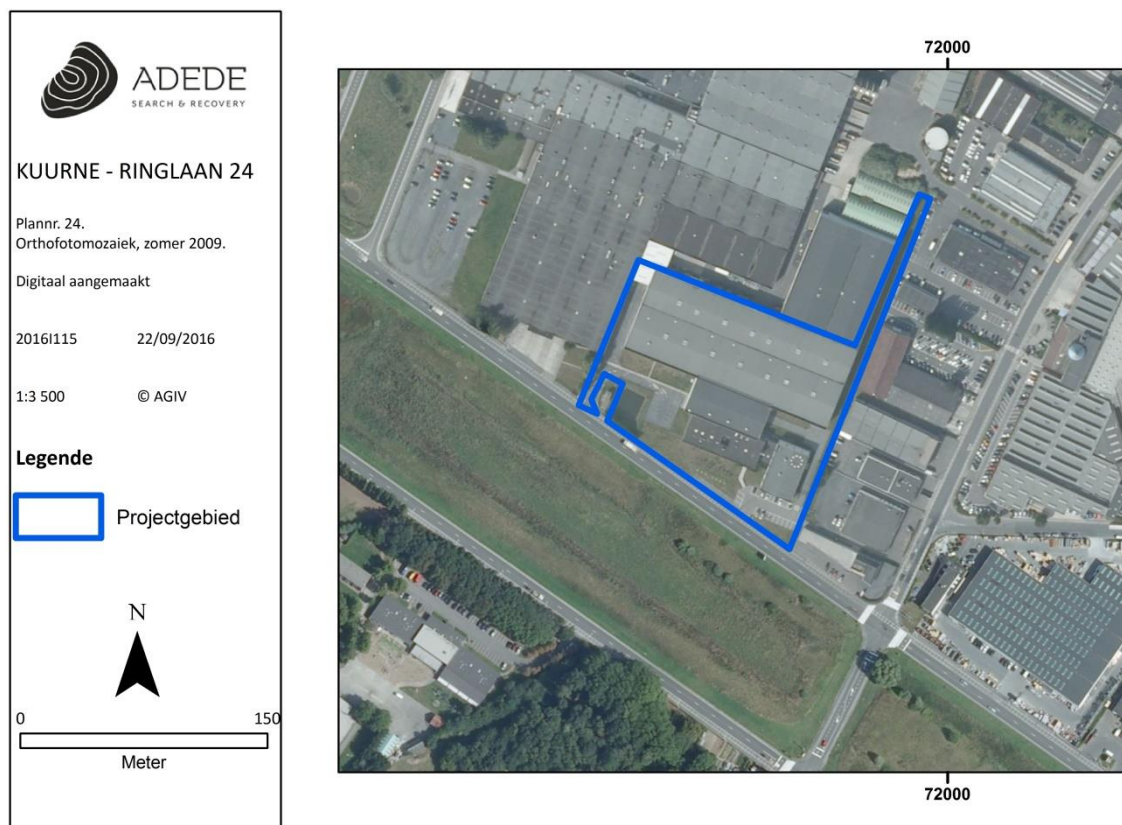
Figuur 23. Situering van het onderzoeksgebied op de orthofotomozaiek uit de zomer van 1971.

In het 9de decennium van de 20ste eeuw is te zien dat de industriële zone ten noorden van Kortrijk en de R8 uitgebreid is. Ook binnen het projectgebied zijn nieuwe industriële gebouwen en installaties neergezet. De R8 is op deze momentopname al volledig rond Kortrijk getrokken. Er zijn ook nieuwe woonwijken te zien ten zuiden van de Begijnhofhoeve (binnenzijde Ringlaan).

Figuur 24. Situering van het onderzoeksgebied op de orthofotomosaiek (zomeropnamen 1979-1990).

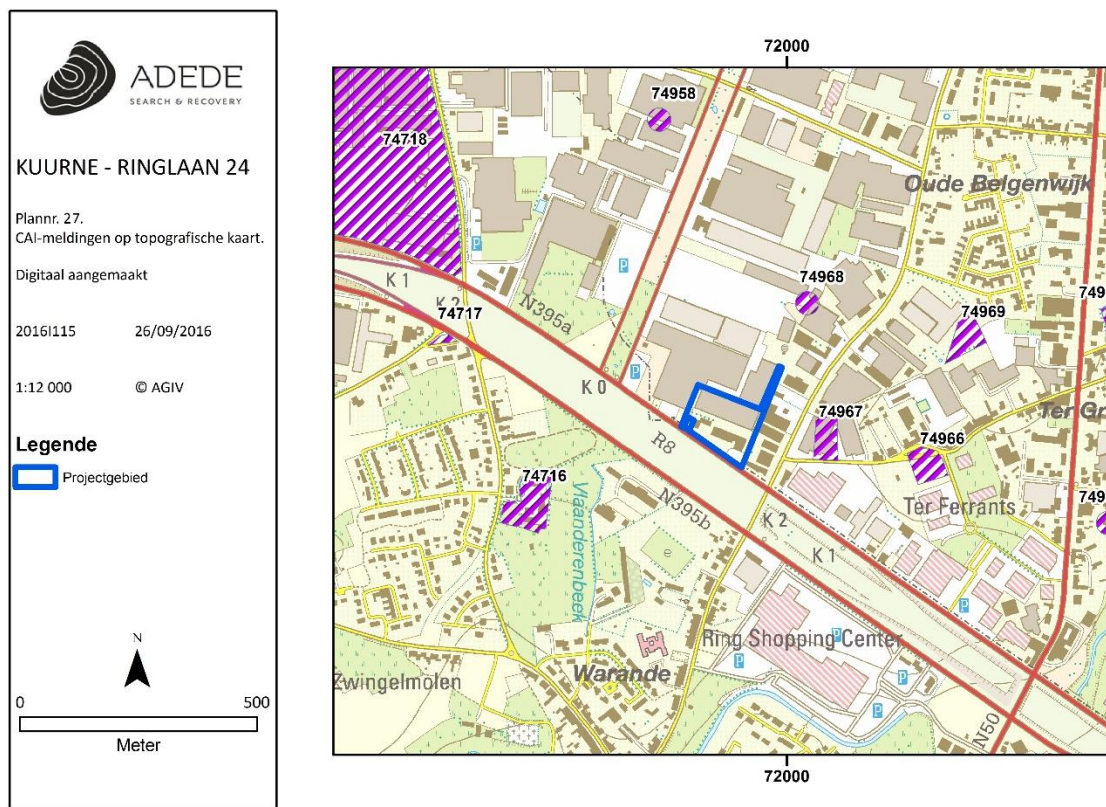
Aan het begin van de jaren 2000 is een voortdurende evolutie zichtbaar. De industriebebouwing neemt steeds verder toe en ook de private woonwijk ten zuiden van de Ringlaan kent een hogere densiteit. Ook binnen het projectgebied zelf is zichtbaar dat de industriële gebouwen uitgebreid zijn en dezelfde vorm hebben als de huidige vorm in 2016. Het meest westelijke, kleinere, gebouw werd afgebroken en vervangen door groenzones en een parking; en tussen het grote gebouw in het noorden en het kleinere gebouw in het zuiden werd een gebouw bijgezet.

Figuur 25. Situering van het onderzoeksgebied op de orthofotomozaiek (zomeropnamen 1979-1990).

3.4 Archeologische situering van het projectgebied

Zoals eerder vermeld vond er nog geen archeologisch (voor)onderzoek plaats op de locatie van het onderzoeksgebied. Echter werd er in de directe omgeving van het projectgebied wel al archeologisch onderzoek uitgevoerd. De Centraal Archeologische Inventaris geeft op haar Geoportaal een aantal meldingen van bewoning uit de late middeleeuwen weer, het gaat hier dan vooral om laatmiddeleeuwse sites met walgracht.

Figuur 26. Situering van het onderzoeksgebied en de CAI-meldingen op de topografische kaart.

3.4.1 CAI locatie 74716

Op deze locatie heeft men een site met walgracht aangetroffen uit de late middeleeuwen. Deze site is zichtbaar op zowel de Ferrariskaart (1770-1778) als de Atlas der Buurtwegen (1843). De site heeft een achtvormige omwalling die het woonhuis en het neerhof duidelijk van elkaar scheidt en die met elkaar in verbinding staan via een ophaalbrug. Rond 1900 heeft men de wal gedeeltelijk gedempt, onder andere achter de schuur en de stallen. Ten noorden van het erf bevond er zich een woonhuis dat gedateerd werd in 1733.

3.4.2 CAI locatie 74968

Hier bevond zich een site met walgracht uit de late middeleeuwen, de omgrachting is echter niet meer bewaard gebleven.

3.4.3 CAI locatie 74967

Deze locatie omvatte een site met walgracht uit de late middeleeuwen waarvan er noch de omgrachting, noch de gebouwen bewaard zijn gebleven.

3.4.4 CAI locatie 74969

Op deze locatie bevindt er zich een laatmiddeleeuwse site met walgracht waarvan de omgrachting niet meer bewaard is.

3.4.5 CAI locatie 74966

Ook hier bevond er zich een site met walgracht uit de late middeleeuwen waarvan noch de gebouwen, noch de omgrachting bewaard is gebleven.

3.4.6 CAI locatie 74717

Historische hoeve z.g. "Begijnhof". Het gaat hier om een site met walgracht uit de late middeleeuwen. De site staat aangegeven op de Ferrariskaart (1770-1778). Op de Atlas der Buurtwegen (1843) staat ze vermeld als "Ferme Lammelinc". Het erf bestond uit losse bestanddelen die U-vormig gegroepeerd waren en een dubbele omwalling hadden. Er zijn geen gebouwen of grachten bewaard gebleven. De huidige bestanddelen dateren uit 1932.

3.4.7 CAI locatie 74718

Het betreft hier een site met walgracht uit de late middeleeuwen waarvan er geen gebouwen of omgrachting bewaard zijn gebleven.

3.4.8 CAI locatie 74973

Volgende site betreft eveneens een laatmiddeleeuwse site met walgracht. Er zijn nog sporen van de bebouwing terug te vinden maar van de omgrachting is er niets bewaard gebleven.

3.4.9 CAI locatie 74965

In de Boomgaardstraat 190 ligt de hoeve Vandewalle. Deze site wordt omringd door een gracht. De oudste vermeldingen van deze hoeve gaan terug tot 1405, toen als leengoed 'Ten Driessche' of anders genoemd als 'Goet te Coppenholle'. De hoeve bestond uit een neerhof met schuur, stallen, ovenbuur en boomgaard. Via het poortgebouw dat de omwalling overbrugde kreeg men toegang tot het erf. De Ferrariskaart (1770-1778) toont een dieper in gelegen omwalde hoeve, bestaande uit twee volumes met L-vormige opstelling. De hoeve werd in 1956 gekocht door de gemeente en in 1977 gerestaureerd en heringericht. De schuur en stallen werden omgebouwd tot ontmoetingscentrum.

3.4.10 CAI locatie 74964

Van deze laatmiddeleeuwse hoeven zijn er geen resten overgebleven, noch van de gebouwen, noch van de omgrachting. De naam 'Nieuwenhuyze' of 'nieuwe woning' doet vermoeden dat er een oudere herenhoeve heeft gestaan. Men denkt dat het kasteel van Kuurne is ontstaan op of in de nabijheid van de hoeve 'het Goed te Popert'.

3.5 Besluit

- Hoe evolueerde het historisch landgebruik en de historische bebouwing van het onderzoeksgebied?

De beschreven historische kaarten illustreren de evolutie van de bebouwing binnen het onderzoeksgebied en deze neemt eigenlijk pas een aanvang in de 20ste eeuw. Aan de hand van de Ferrariskaart (1771-1778) is het mogelijk vast te stellen dat er zich in de 18de eeuw een hoeve ten noorden van het onderzoeksgebied bevond. De rest van het gebied werd in gebruik genomen als akker- en weideland. Op de Atlas der Buurtwegen (1841) is er een vernieuwd beeld te zien: ten noorden en ten noordoosten van het projectgebied bevinden zich nu twee aansluitende gebouwen en 1 vrijstaand gebouw. Voorts is op te merken dat er een waterpartij met eiland is aangelegd waarvan een smal deel het projectgebied doorsnijdt. Het is niet duidelijk of deze al eerder in het gebied aanwezig was, of dat dit een 19de-eeuwse toevoeging is. De onbebouwde delen van het gebied blijven dienst doen als akker- en weideland. Vlakbij het onderzoeksgebied valt in de 19de eeuw de aanwezigheid van een vlaswingelmolen op wat wijst op het belang van de vlasindustrie in de streek. Een andere evolutie ten opzichte van voorgaande eeuw is de aanwezigheid van een onverharde weg die van zuid naar noord dwars door het projectgebied loopt. De situatie verandert niet van uitzicht tot na de Eerste Wereldoorlog. Reeds sinds de jaren '70 van de 20ste eeuw is er te zien dat zich op de plaats van het onderzoeksgebied industriële bebouwing heeft ontwikkeld. Ook is op dat moment de R8 (Ringlaan) reeds aangelegd. Sinds de jaren '70 heeft het industriegebied zich steeds verder ontwikkeld en het onderzoeksgebied is verschillende malen veranderd van uitzicht. Er zijn dus in het verleden verschillende keren structuren gesloopt ten koste van nieuwe bebouwing.

- Welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologisch potentieel van het onderzoeksgebied en zijn er archeologische sites met relevante cultuurhistorische waarde gekend binnen of in de omgeving van het onderzoeksgebied?

Het voorgaande archeologisch onderzoek in de nabije omgeving omvatte verschillende onderzoekscampagnes i.v.m. laatmiddeleeuwse sites met walgracht. Geen van deze voorgaande campagnes toonde echter een potentiële uitbreiding van de bewonings-, religieuze- of ambachtelijke praktijken naar het huidige onderzoeksgebied.

- Wat is de potentiële impact van de geplande werken op het cultuurhistorisch en archeologisch erfgoed?

De huidige situatie van het onderzoeksgebied toont enkele gebouwen van een bedrijf te midden in het industriegebied in Kuurne. De opbouw van deze gebouwen, alsook de afbraak van het kleinere gebouw in het westen van het projectgebied, hebben reeds grote verstoringen veroorzaakt binnen het onderzoeksgebied. De rest van het gebied is een aangelegd grasveld en parking.

De inplanting van de nieuwe structuur zal verspreid plaats vinden binnen het onderzoeksgebied. In het noordwesten zullen de achterliggende structuren van het gebouw afgebroken worden. Daarnaast worden nog twee gebouwen geruimd die plaats zullen maken voor de uitbreiding van de parking. De nieuwe gebouwen worden verbonden met voetgangerspaden. Verder wordt nog een bomenrij aangeplant in het oosten en in het zuidwesten wordt een ondergronds opvangbekken voorzien voor het regenwater. De geplande werkzaamheden zullen een negatieve impact hebben op het eventueel aanwezige bodemarchief en zullen een volledige verstoring en vernieling van het bodemarchief met zich meebrengen in de zones waar het bodemarchief nog niet volledig werd vernield. Deze versnippering van ingrepen in de bodem, die voornamelijk plaatsvinden op reeds recent verstoorde bodem leiden echter tot een beperkte kenniswinst.

- Geven de geraadpleegde bronnen een voldoende info? Indien niet, is er een vervolgonderzoek nodig en welke onderzoeksmethoden zijn het meest wenselijk?

Op basis van het geraadpleegde bronnenmateriaal kan er niet aangetoond worden dat er geen archeologische resten aanwezig zijn in het onderzoeksgebied. De historische en cartografische bronnen tonen met zekerheid aan dat het omgevende landschap in gebruik was ten vroegste sinds de Romeinse periode en met de vondst van enkele neolitische vuurstenen mogelijks nog vroeger. Ondanks het hoge potentieel op archeologische resten in het plangebied is het kennisvermeerderingspotentieel eerder laag door de grote versnippering van recente en geplande ingrepen. Deze verspreiding van recent verstoorde zones heeft tot gevolg dat eventueel aanwezige

resten niet in hun ruimere context kunnen worden bestudeerd en geven ze enkel informatie omtrent de bewoningsverspreiding op een bepaald moment in het verleden. De nodige inspanning (logistiek en financieel) weegt niet op tegen de mogelijke resultaten.

Het niveau waarop zich eventueel archeologische resten bevinden kon niet worden achterhaald op basis van het bureauonderzoek.

In de Code van Goede Praktijk worden verschillende achtereenvolgende onderzoeksmethodes voorgesteld teneinde de onderzoeksvragen te kunnen beantwoorden. De diepte van het archeologische niveau kan bepaald worden door gebruik te maken van landschappelijke boringen. Door de graad van verstoring van de aanwezige parking en gebouwen zou de eis tot een mechanische boring gesteld moeten worden.

Een visuele prospectie van het terrein lijkt ons zinloos aangezien het terrein heden bebouwd en verhard is op kleine, versnipperde zones na.

Geofysisch onderzoek biedt mogelijkheden om een zicht te krijgen in de verticale bodemopbouw (GPR) maar heeft als nadeel de hoge kostprijs, de complexe verwerking van de gegevens en het feit dat de verkregen data tevens door bijkomend veldwerk moeten gestaafd worden.

De laatste mogelijkheid om de diepte van het archeologische niveau te bepalen is door middel van proefsleuven. Hierdoor kan tevens een inzicht verkregen worden op de aard van de eventueel aanwezige resten in het projectgebied. Echter gezien het lage kennisvermeerderingspotentieel door de grote versnippering van het projectgebied.

We kunnen dus concluderen dat het bureauonderzoek zonder ingreep in de bodem geen antwoord bood op alle gestelde onderzoeksvragen, maar dat voldoende informatie werd verzameld om een inschatting te kunnen maken van het kennisvermeerderingspotentieel van het projectgebied en dat er geen bijkomende (voor-)onderzoeken dienen te gebeuren omdat de kosten van vervolgonderzoek de kenniswinst niet kunnen verantwoorden.

3.6 Besluit breed publiek

In de omgeving van het onderzoeksgebied zijn er verscheidene laatmiddeleeuwse hoeves met walgracht aangetroffen. Tijdens de middeleeuwen bleek dit gebied dus een zeer gunstig woonterrein met vruchtbare gronden die uitermate geschikt waren voor verschillende landbouwactiviteiten. Zo is er geweten dat er in het gebied een vlasindustrie aanwezig was. Daarnaast zijn er ook sporen in de omgeving die een gebruik tijdens de Romeinse periode aantonen.

Echter, de gekende verstoringen op de locatie van het onderzoeksgebied beperken de kans op het aantreffen van archeologisch of cultuurhistorisch waardevolle artefacten of sporen aanzienlijk. De

kans dat op deze locatie nog sporen van gebruik, bewoning of ambachtelijke/industriële activiteiten worden aangetroffen is beperkt, doch niet onbestaande. AdeDe adviseert in het licht van deze bevinden geen vervolgonderzoek met ingreep in de bodem omdat de kosten niet in verhouding zijn tot het kennisvermeerderingspotentieel.

De opdrachtgever en de aannemer van de geplande werken dienen tijdens de uitvoering van de werken sowieso rekening te houden met de wettelijke archeologische meldingsplicht. Eventuele losse vondsten dienen steeds gemeld te worden aan het Agentschap Onroerend Erfgoed.

4 Bibliografie

D. Power, The central Middle Ages: Europe 950-1320, Oxford University Press, Oxford, 2006, p. 60.

De Geyter G. (ed.) (1999) Toelichtingen bij de geologische kaart van België – Vlaams Gewest:
Kaartblad 29, Kortrijk 1:50.000. Brussel: Geologische Dienst.

E. Thoen, Syllabus Historische Economie Universiteit Gent, Gent, 2015.

Gullenops F. & Broothaers L. (1996) Overzicht van de geologie van Vlaanderen. Brussel: Ministerie
van de Vlaamse Gemeenschap.

J. Haverbeke, Bijdrage tot de toponymie van de Meetjeslandse polderdropen, onuitgegeven
licentiaatsverhandeling Universiteit Gent, 2010, p. 18. Promotor: M. Devos.

P. Declercq, De Boerenkrijg te Izegem, in: Biekorf, 56, 1955, p. 179.

Polfliet T. (2001) Sondering, Gent: Rijksinstituut voor Grondmechanica.

R. Vermeir, Historische praktijk 2, Heuristiek – partim Vroegmoderne Tijd, Universiteit Gent, Gent,
2014, p. 53.

Sanders J., Ameryckx J. & Sys Ch. () Verklarende tekst bij de bodemkaart van België: Kortrijk 83W.
Brussel: Instituut tot aanmoediging van het wetenschappelijk onderzoek in Nijverheid en Landbouw.

T. De Brock, Bijdrage tot de kennis van de Romeinse Cortoriacum: de verzameling van J. Viérin
(vondsten te Kortrijk – Kuurne), onuitgegeven licentiaatsverhandeling RUG, Gent, 1987, 2 vol.
Promotor: Prof. Dr. J. Nenquin.

O. Vandeputte, Gids voor Vlaanderen, Toeristische en culturele gids voor alle steden en dorpen van Vlaanderen, Uitgeverij Lannoo, Tielt, 2007.

-Websites:

<http://www.Geopunt.be>

<http://www.kortrijk.be/adressen/preetjes-molen>

<https://inventaris.onroenderfgoed.be/>

<http://www.nls.uk/>

<https://www.dov.vlaanderen.be>

<https://id.erfgoed.bet/erfgoedobjecten/122146>

<http://www.kuurne.be/de-meidagen-1940-te-kuurne>

http://belgica.kbr.be/nl/coll/cp/cplI63204_nl.html

<http://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/55745>

<https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/60819>

http://www.ngi.be/Common/ferraris_nl.pdf

<https://cai.onroenderfgoed.be/>

5 Lijst van plannen

Plannr.	Beschrijving	Schaal	Wijze vervaardiging	Datum aanmaak
0001	Topografische kaart (kleur)	1:2500	Digitaal	22/09/2016
0002	Orthofoto, zomer 2012	1:2500	Digitaal	22/09/2016
0003	Kadasterkaart	1:785	Digitaal	17/10/2016
0004	Overzicht bestaande en ontworpen toestand	1:500/1:250	Digitaal	23/09/2016
0005	Vlaamse Hydrografische Atlas	1:20 000	Digitaal	23/09/2016
0006	Digitaal terreinmodel (DHM II)	1:60 000	Digitaal	23/09/2016
0007	Digitaal terreinmodel (DHM II) (detail)	1:6 000	Digitaal	23/09/2016
0008	Erosiegevoeligheidskaart	1:30 000	Digitaal	23/09/2016
0009	Bodemgebruiksbestand	1:12 000	Digitaal	23/09/2016
0010	Tertiair geologische kaart	1:80 000	Digitaal	23/09/2016
0011	Quartaair geologische kaart	1:40 000	Digitaal	23/09/2016
0012	Bodemtypekaart	1:10 000	Digitaal	23/09/2016
0013	Bodemkaart van het Vlaamse Gewest	1:10000	Digitaal	23/09/2016
0014	Fricx-kaart	1:40 000	Digitaal	23/09/2016
0015	Ferrariskaart	1:25 000	Digitaal	23/09/2016
0016	Ferrariskaart (detail)	1:6 000	Digitaal	23/09/2016
0017	Atlas der Buurtwegen	1:12 000	Digitaal	23/09/2016
0018	Atlas der Buurtwegen (detail)	1:3 000	Digitaal	23/09/2016
0019	Topografische kaart Vandermaelen	1:9 000	Digitaal	23/09/2016
0020	Popp-kaart	1:3 500	Digitaal	26/09/2016
0021	Britse Trench Map, oktober 1918	1:9 000	Digitaal	26/09/2016
0022	Orthofotomozaiek, zomer 1971	1:5 000	Digitaal	26/09/2016
0023	Orthofotomozaiek, zomeropnamen 1979-1990	1:4 500	Digitaal	26/09/2016
0024	Orthofotomozaiek, zomer 2009	1:3 500	Digitaal	26/09/2016
0025	Plan ontworpen toestand op kadasterkaart	1:9 000	Digitaal	26/09/2016
0026	Verstoorde zones op kadasterkaart	1:800	Digitaal	26/09/2016
0027	CAI-meldingen op topografische kaart	1:12 000	Digitaal	26/09/2016
0028	Bodemerrosiekaart	1:5 000	Digitaal	13/10/2016

6 Lijst van figuren

Figuur 1. Het onderzoeksgebied (blauwe polygoon) weergegeven op de Vlaamse Hydrografische Atlas.	- 10 -
Figuur 2. Het onderzoeksgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen II, digitaal terreinmodel 1m.....	- 11 -
Figuur 3. Hoogteprofielen respectievelijk noord-zuid en west-oost.....	- 12 -
Figuur 4. Het onderzoeksgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen II, digitaal terreinmodel 1m (detail)	- 13 -
Figuur 5. Situering van het projectgebied op de erosiegevoeligheidskaart van de Vlaamse Gemeenten.	- 14 -
Figuur 6. Situering van het projectgebied op de bodemerosiekaart.	- 15 -
Figuur 7. Situering van het projectgebied op de kaart van het bodemgebruik, opname 2001.....	- 16 -
Figuur 8. Het projectgebied weergegeven op de tertiair geologische kaart.....	- 17 -
Figuur 9. Quartair geologische kaart met het projectgebied aangegeven als gele pin.....	- 18 -
Figuur 10. Quartaire lithofacies type 6.....	- 19 -
Figuur 11. Quartaire lithofacies type 3.....	- 19 -
Figuur 12. Het projectgebied weergegeven op de bodemtypekaart.	- 21 -
Figuur 13. Het projectgebied weergegeven op de bodemkaart van het Vlaamse Gewest.	- 22 -
Figuur 14. Overzicht relevante boorprofielen.....	- 24 -
Figuur 15. Het projectgebied weergegeven op de Fricx-kaart.	- 29 -
Figuur 16. Situering van het projectgebied op de Ferrariskaart. De warande staat aangeduid met een oranje cirkel.....	- 30 -
Figuur 17. Detailweergave van het onderzoeksgebied op de Ferrariskaart.	- 31 -
Figuur 18. Situering van het onderzoeksgebied op de Atlas der Buurtwegen.....	- 32 -
Figuur 19. Situering van het onderzoeksgebied op de Atlas der Buurtwegen (detail).	- 33 -
Figuur 20. Situering van het onderzoeksgebied op de topografische kaart Vandermaelen.....	- 34 -
Figuur 21. Situering van het onderzoeksgebied op de Popp-kaart.....	- 35 -
Figuur 22. Situering van het onderzoeksgebied op een Britse Trench Map uit oktober 1918.	- 36 -
Figuur 23. Situering van het onderzoeksgebied op de orthofotomozaiek uit de zomer van 1971... -	- 37 -
Figuur 24. Situering van het onderzoeksgebied op de orthofotomozaiek (zomeropnamen 1979-1990).	- 38 -
Figuur 25. Situering van het onderzoeksgebied op de orthofotomozaiek (zomeropnamen 1979-1990).	- 39 -

Figuur 26. Situering van het onderzoeksgebied en de CAI-meldingen op de topografische kaart... - 40 -